

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20

za pol leta 120

za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“**Cene inseratov:**

Enostolpna pešna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštšina plačana v gotovini.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Zaščita časnikarstvu!

Vladati s silo in nasiljem ni nobena državniška modrost. Nasilje se more vršiti tudi v zakoniti obliki, zato pa ni nič manj nemoralno, kakor če se vrši brez zaščite v obliki zakona. Iz motivov, ki vodijo zakonodavca, in ne samo iz vsebine zakona moremo presojati, če se namerava zakonitim potom sankcionirati nasilje ali pa se z zakonom hoče zaščititi javno dobro. Zakonodajatelj je za državo in javno dobro tako važna stvar, da mora zakonodavec svoje zakonske načrte vsestransko in dobro pretehtati, predno jih uveljavi. Prevelika naglica v tej stvari, fabrikacija zakonov, je še vedno rodila slabe posledice. Eden izmed najvažnejših in za javne interese najodločilnejših zakonov, ki jih je pripravila naša sedanja vlada, je tiskovni zakon. Kaj se s tem zakonom vladi tako strašno mudi, ko imamo vendar tiskovne zakone za vse dele naše države in ki so brez vsakega dvoma boljši kakor od vlade zakonodavčnemu odboru narodne skupščine predloženi načrt tiskovnega zakona? Nihče ne bo dvomil, da je treba v državi veljavne tiskovne zakone izenačiti, toda to se ne bi smelo zgoditi z uveljavljanjem zakona, ki bi po sodbi časnikarških strokovnjakov ubijal časnikarstvo.

In to ni mala stvar! Časnikarstvo je velikanski, neprecenljiv kulturni faktor, danes bolj kakor prej kdaj, tako da moremo kulturni nivo katerega naroda presojati kolikortoliko tudi s stališča razvoja in kulturne višine njegovega časopisa. Zato ni samo v interesu javnosti in države samo to, da se izrasli časnikarstva odpravljajo, da se oblast in posamezniki zaščitijo pred zlorabo časnikov, nego tudi, da se omogoči razvoj časnikarstva in se tudi časnikarstvo zaščiti pred zlorabami, ki bi jih mogle vršiti nad njim in proti njemu tako oblasti same kakor tudi zasebniki.

Prvo nalogo bo predloženi načrt tiskovnega zakona, če se uzakoni v predloženi obliki, izpolnil in to tako, da bo drugo nalogo, ki bi jo moral imeti, kratkomočno onemogočil. Kdor ima s časnikarstvom posla in ve, da časnikarstvo ni produkt enega človeka ali pa male skupine uredniškega osebja, nego je po informativni plati produkt ogromne skupine ljudi, velikega ljudskega aparata, ta bo tudi vedel, da mora uzakonjen tiskovni načrt vzeti časnikarstvu vso njegovo aktualnost in je postaviti v vrsto revij in knjig, kar ni njegov namen, pa tudi ni dobro za javni blagor. Javnost ima pravico zahtevati od časopisa, da mu daje hitra poročila o dogodkih, ki so zanj in vso državo velikega pomena. In v največjem interesu zdravega razvoja države je, da se ne duši in onemogoča kritika o vseh javnih stvareh. To je najboljša in prepotrebna kontrola, brez katere se ugnezdi korupcija, ki ujé državo samo. Naglica, s katero se dela in mora delati v časnikarskem poklicu, ne dopušča za vsako stvar in vsakokrat dolgotrajnega sondiranja in preiskave, marveč mora časnikar beležiti dogodke in vtise, kakor jih trenutno vidi in pojmuje oziroma dobi. Če tu čestokrat pogreši, je to za splošno dobro vsekakor manjše zlo, kakor če mora pokriti s plaščem molčečnosti vse, kar vidi nezdravega, gnilega, škodljivega, kar onemogoča zdravo upravo. Zakon mora kritiki pač postaviti gotove meje, ne smel bi je pa naravnost onemogočati. To si more želeli le tisti, ki bi rad v kalnem ribaril, ki ima povod za strah, da bi se njegova dejanja, ki so v zvezi z državo in javno upravo, pokazala v resnični luči. O tem ne bo nihče dvomil, da se vsak korupcionista boji javnega mnenja, ki je predstavlja časnikarstvo.

Zato imajo časnikarji prav, da so proti predloženemu načrtu tiskovnega zakona in so ga odklonili celo kot možno osnovo za zakon o tisku ter zahtevajo povsem nov načrt. Vlada se na zahtevo časnikarjev ni prav nič ozirala in je brez njihovega sodelovanja kljub danim obljubam napravila zakonski načrt, ki ga hoče z vso naglico spraviti pod streho. Ta naglica je več kot sumljiva. Z znanimi sredstvi, ki jih je pokazala debata o verifikaciji poslanskih mandatov, si je stvorila večino v narodni skupščini in s to večino si hoče na najkomodnejši način omo-

Odložitev vladne rekonstrukcije.

PREVEČ MINISTRSKIH KANDIDATOV. — RADIKALI ODKLANJAJO KONCENTRACIJO. — DIKTAT HRVATSKI SELJAČKI STRANKI.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Že itak suhoparno življenje v političnih krogih se je po odpotovanju kralja spremenilo v popolno mrtvilo. Vsa vprašanja, ki so bila in so še na dnevnem redu, so potisnjena v ozadje in bodo čakala na svojo rešitev še po sestanku narodne skupščine, ako še ne dalje. Nikola Pašić je tudi sedaj uveljavil princip: „ima vremena“ in zmagal v tem, da ni dal ostavke, dasiravno se je to v gotovih momentih zahtevalo in je bila iskrena želja druge vladne stranke — samostojnih demokratov. S tem pa je tudi reševanje latentne krize odloženo kakor tudi rekonstrukcija vlade.

Od tega cincanja in čakanja trpi vsa država. Skoro polovico portfeljev je nezasedenih, druga polovica ministrov se pa tudi malo briga za svoje resorne zadeve. Vso pozornost posvečajo razvoju krize in čakajo na Pašičeve odločitve, da ne bi zamudili ugodnega in pravega trenutka in odleteli iz vlade. To je tembolj nevarno, ker se ponujajo novi ministrski kandidati, ki delajo v vseh družbah in gostilniških prostorih reklamo zase, poveljujejo svoje zmožnosti, delajo obljube, da se poslušalcem sline cedijo. Kandidatov je toliko, kot jih dosedaj še ni bilo. Smatrajo, da je bila rekonstrukcija odložena z namenom, da pomirijo kandidate in zmanjšajo njih število.

Vprašanje koncentracijske vlade je tudi na dnevnem redu, dasiravno se zdi, da ga je Pašić zavrgel oziroma vsaj spravlja

v svet ta poročila. Posebno »Samouprava« se zgraža nad to željo iz gotovih krogov in pravi, da namerava z vsemi silami delati proti koncentraciji, češ da bi koncentracija bila škodljiva za državo. Sicer pa je koncentracijska vlada itak nemogoča vsled zadnjega programatičnega nastopa vladne večine, posebno vsled njenih zakonskih predlogov, ki jih namerava predložiti skupščini, med drugim zakonski načrt o sodnikih in tiskovni zakon.

Oba sta sestavljena v taki obliki, da je nemogoče vsako sodelovanje opozicije in vlade in bi znalo ravno na teh vprašanjih priti do pomembnih dogodkov in do ostrejših nastopov opozicije. Zato se radikali bolj pečajo za idejo koalicije med njimi in radičevci in z velikim zanimanjem sledijo razvoju dogodkov v Zagrebu. Vesti, ki jih dobivajo belgrajski listi iz Zagreba, vedo poročati, da je Radičeva stranka v svoji celoti odobrila preokret stranke in spremembe v temeljih dosedanjih programskih točkah.

Tudi poročajo, da bodo radičevci svojo novo ubrano pot dosledno nadaljevali, da bo v kratkem glavni odbor sklenil spremembo programa, kakor je to obljubil P. Radić. V radikalnih krogih mislijo, da bodo radičevci izpolnili vsako zahtevo, ki jim je bodo radikali stavili. Posebno veliko nadopolagajo na to, da bodo radičevci sprejeli Pašičevo zahtevo, da morajo izstopiti iz bloka narodnega sporazuma in se podati v blok nasilja in korupcije.

Nič brez vednosti bloka!

Zagreb, 9. aprila. (Izv.) Po informacijah vašega dopisnika so se vršili zadnji razgovori med radikali in g. P. Radićem na sledeči podlagi: da se sestavi koncentracijska vlada kot prehodna vlada, da se preneha z nasilji in vpostavi zakonito stanje, nadalje naj bi se sprejeli najnujnejši zakoni potem bi pa sledile volitve. G. P. Radić je izjavil Vašemu dopisniku, da je o vseh svojih korakih obvestil g. Davidovića kot predstavnika bloka narodnega sporazuma. Hotel je obvestiti tudi g. Korošca in g. Spaho, ki pa sta medtem že odpotovala iz Belgrada. Po izjavi g. P. Radića stoji HSS vedno v stiku z blokom narodnega sporazuma in ne želi začeti robene akcije brez sporazuma z blokom. Izjavil je, da bo tudi vse bodoče delo HSS vodeno v skladu z blokom narodnega sporazuma in demokracije.

ZASLIŠANJE MAČKA IN TOV. KONČANO.

Zagreb, 9. aprila. (Izv.) Včeraj dopoldne so bila končana zaslišavanja dr. Mačka in tovaršev in sicer se je vršilo zaslišavanje na podlagi novega dokaznega gradiva, predvsem glede obtežilnih dejstev, ki se nahajajo v memorandumu HRSS o komunistični internacionali. Ker so bili vsi interniranci v vseh stvareh že enkrat zaslišani, je bilo drugo zaslišavanje formalnega značaja. Zaslišavanja so sedaj definitivno zaključena in preko velikonočnih praznikov ni pričakovati nikakega novega položaja. Bila sta zaslišana tudi Stjepan Radić in inž. Košutić. Po zaslišanju sta obiskala Stj. Radića dr. Vandekar in Pavle Radić. P. Radić je poročal o svoji akciji v Belgradu in o svojih avdijencah pri kralju. Pogoste posete g. Pavla Radića spravlja v zvezo s tem, da dobiva od g. Stj. Radića vse instrukcije za svoje razgovore z radikali.

gočiti nadaljevanje svojega, pri volitvah začetega dela. Z zakonom o tisku bi se onemogočila vsa prepotrebna kritika in celo glas poslancev naj bi po časopisu ne segel do ušes volivcev, ker načrt ne priznava resničnim poročilom iz narodne skupščine imunitete. Noben zakon pa ne sme biti narejen po svojem očitnem namenu samo za vladajočo stranko.

KRALJ ODPOTOVAL V TOPOLO.

Belgrad, 9. aprila. (Izv.) Danes ob 2 popoldne se je kralj odpeljal na svoje posestvo v Topolo, kjer ostane par dni. Iz Topole se bo kralj podal ali v Sarajevo ali v Skopje. Natančno njegovo potovanje ni določeno. Ne ve se, kje bo preživel velikonočne praznike. Po poročilih iz Sarajeva se tamkaj delajo velike priprave za kraljev sprejem. Po tem se da soditi, da bo kralj Aleksander iz Topole odpotoval v Sarajevo. Pred svojim odhodom je kralj sprejel v daljši avdienci Nikolo Pašića, ki mu je pri tej priliki ponovno poročal o svojih namerah glede reševanja latentne krize.

Iz Belgrada je odpotovala večina ministrov, da se oddahnejo od težkega dela in zato ni pričakovati važnejših dogodkov do časa po pravoslavnih velikonočnih praznikih.

Francija.**NAPACNI IZKAZI FRANCOSKE DRŽAVNE BANKE.**

Pariz, 9. aprila. (Izv.) Kakor pripovedujejo v parlamentarnih krogih, francoska državna banka ni pravilno izkazovala niti višine obtoka bankovcev niti višine predujmov na državno blagajno. Bankovcev je banka izdala za 2 milijardi več kot je izkazano, predujmov na državno blagajno pa 1.3 milijard frankov več. Odgovornost za te nepravilnosti zvrta ravateljstvo banke na vladu, kar je jasno povedal ravnatelj državne banke v pismu na novega finančnega ministra dr. Monzie-ja. Zaradi teh finančnih manevrov napada glavno glasilu desničarjev »Temps« vlado jako ostro in pravi, da je vlada zaupanje ljudstva grdo varala, ker je trpela, da prvi finančni zavod v Franciji priobčuje napadne izkaze o svojem stanju.

ZA UREDITEV FRANCOSKIH FINANC.

Pariz, 9. aprila. (Izv.) Poročevalec finančnega odseka Violette je izjavil, da bo izdelal nov finančni zakon v smislu smernic, ki jih je dal minister de Monzie.

PRED VELIKO POLITIČNO RAZPRAVO V FRANCOSKEM PARLAMENTU.

Pariz, 9. aprila. (Izv.) Ministrski svet je imel včeraj po seji senata dolgo posvetovanje. Sklenili so, da bo vlada svojo politiko nadaljevala. Vladne stranke bodo iz-

zvale na današnji seji veliko razpravo, v kateri bo Herriot imel priložnost govoriti o vseh aktualnih političnih in finančnih problemih.

Italija.**BORZNI ŠTRAJK V ITALIJI KONČAN.**

Rim, 9. aprila. (Izv.) Borzni štrajk v Italiji je končan, ker je Mussolini sam posegel vmes. Mussolini je zahtevam borznih mešetarjev ugodil na celi črti. Borze bodo 14. aprila začele zopet poslovati. Posledice štrajka so kljub temu za mnoge trgovce in špekulante katastrofalne, ker so kurzi najbolj priljubljenih papirjev silno padli.

NESREČA NA ITALJANSKI VOJNI LADJI.

Rim, 9. aprila. (Izv.) Včeraj je eksplodiral del municije na veliki oklopnici »Duilio«. V shrambo za municijo so spustili vodo. Ubitih je 8, težko in lahko ranjenih pa okoli 30 mornarjev.

Rim, 9. aprila. (Izv.) V vodovju Spezia je na dreadnoughtu »Duilio« eksplodirala municija, ki je bila naložena na krovu. Na nekem topu je odpovedala zaklopnica, vsled česar je udarila topova cev na municijo, ki je bila tik poleg topa. Ubitih je bilo 6 oseb, 15 je težko, 10 pa lahko ranjenih. Radi nevarnost požara so shrambo za smodnik napolnili z vodo. »Duilio« je ena izmed največjih italjanskih ladij.

PROTIANGLEŠKE DEMONSTRACIJE.

Damask, 9. aprila. (Izv.) Povodom prihoda lorda Balfourja v Damask so priredili domačini velike demonstracije proti Angležem. Pred hotelom, kjer se je nastanil lord Balfour, se je zbrala velika množica, ki je hotel obmetavala s kamenjem. En kamen je zadel Balfourjevega tolmača. Policija je množico končno razgnala.

BREZPOSELNOST V NEMCIJI.

Berlin, 9. aprila. (Izv.) »Berliner Zeitung am Mittag« poroča, da bodo v svetovnoznanih Kruppovih delavnicah v kratkem odpustili 200 uradnikov in 9000 delavcev.

»RADIO« V NEMCIJI.

Berlin, 9. aprila. (Izv.) Na velike brezzične telefonske oddajne postaje je danes priklopljenih že nad 800.000 naročnikov. Samo zadnji mesec se je prijavilo 28.000 novih naročnikov. Kako veliko pa je število onih, ki poslušajo brezzične telefonske poročila s pomočjo aparatov, ki so si jih sami napravili, ni mogoče natanko dognati, znaša pa gotovo nekaj stotisoč ljudi.

VELIKANSKA EKSPLOZIJA V AMERIKI.

Newyork, 9. aprila. (Izv.) V mestu Hannover (v državi Massachusetts) je zletela v zrak tamošnja tvornica raket in umetnih vžgal. Eksplozija je porušila več sto delavskih hiš. Število človeških žrtv še ni znano.

RUSI KUPUJEJO NA DUNAJU.

Dunaj, 9. aprila. (Izv.) Tu se mudi že več dni deputacija trgovcev iz Rusije, ki nakupuje tekstilno blago. Doslej so nakupili blaga v vrednosti 27 milijonov šilingov.

»Azija Azijcem!«

Zapomnimo si dobro datum 20. januarja 1925. Tako je napisal ravnatelj velikega angleškega dnevnika »Observer«, g. Garvin, kajti ta dan se je podpisala v Pekingu rusko-japonska pogodba, z odobrenjem elementov, ki danes prevladujejo na Kitajskem. Ta pogodba je ena najvažnejših diplomatskih dejstev teh zadnjih let.

Tako pravi g. Garvin in v resnici bo imela ta pogodba velike posledice za splošno politiko narodov v Tihem oceanu. Črno gledati so takoj dejali, da je to začetak »azijskega bloka« ali »bloka parije«, češ, danes se je združilo mikadovo carstvo s sovjetsko Rusijo, jutri pa pristopi tej zvezi Nemčija in pred tem blokom se bo tresel ves svet.

Položaj pa je mnogo bolj zapleten, kot si predstavljajo ti vse preveč sistematični

proroki. Japonci so podpisali pogodbo z Rusijo, ker so se čutili osamljene. Opustili so svoje stare navade in se prilagodili evropskemu mišljenju ter si skušali priboriti častno mesto v svetovnem koncertu, toda bili so precej razočarani. Niso imeli občutka, da uspehi odgovarjajo njihovemu trudu. Pred vsem so jih zapostavljali Britanci, ki nikoli niso dopustili enakopravnost plemen. V vseh svetovnih konferencah so se trdno držali politike »belega človeka«.

Znano je, kako stališče zastopajo Zedinjene države, Kanada in Avstralija napram vseljevanju rumenih plemen. Anglija je, da ne bi prišla v odprt spor z Ameriko ali svojimi dominijoni, odpovedala 1. 1921. svojo zvezo z deželo vzhajajočega solca. Temu prvemu koraku pa so sledili drugi: načrt utrdb in velike vojne luke v Singapuru, neprestano pisanje avstralskih časopisov zoper rumeno nevarnost, imperialistične ideje, ki so jih propagirali živahni Američani in dogodki v Zenevi. Vse to je spravilo Japonce v slabo voljo. Polemike, ki so sledile vsem tem dogodkom, so slednjič vzbudile neko vrsto »panazijatizma«. Teoretični v Tokiju so dvignili klic: »Azija Azijcem!« in so propovedovali za narode ob Pacifiku doktrino, ki je bila podobna Monroevu.

Kako se naj ne bi Japonci dvignili zoper zid, ki ga je postavila Amerika in Avstralija proti njihovemu razmahu? Njih dežela šteje šestdeset milijonov prebivalcev na 386.000 km². To prebivalstvo se pa poveča letno za 12—15%! Treba jim je novih dežel, kamor odhaja oni del prebivalstva, ki v premali in preobljudeni domovini ne more najti prostora in kruha, treba jim je novih trgov za njihovo trgovino in sirovin za njihovo industrijo. V tem položaju so začeli obračati svoje poglede na bogastva severne Kitajske, Mandžurije, Mongolije in vzhodne Sibirije.

Po dolgem in težavnem razpravljanju so se slednjič dogovorili z Rusijo in deloma tudi s Kitajsko, ker niso hoteli, da bi jih prehiteli Zedinjene države, kjer se je nekaj časa skupina Borah zavzemala za zблиžanje s sovjeti.

Rusko-japonska pogodba prinaša mikadovemu carstvu mnoge ugodnosti: izpraznitve Sahalina proti dalekosežnim rudarskim in petrolejskim koncesijam in med drugim tudi trgovski dogovor na podlagi najbolj favoriziranega naroda. Rusija se je zavezala, da se odreče vsaki propagandi in je obžalovala umore Japoncev v Nikolajevsku.

Drugo vprašanje je seveda, ali se bo dalo vse to v praksi brez sporov izvesti. Japonska vlada je zelo sovražna boljševizmu in če se sovjeti ne bodo vzdržali propagande, bo prišlo takoj do preloma.

Splošno moramo pa priznati, da nima rusko-japonska pogodba nobenega protievropskega azijskega značaja, njen gospodarski značaj ji je odlomil politično ost. S trgovskega stališča je važna, a samo za daljni vzhod, v Evropi se njen vpliv ne bo čutil, še manj pa bi bilo upravičeno govoriti o kakem »azijskem bloku«, novi obliki rumene nevarnosti. Ni pa izključeno, da je to začetek pregrupiranja sil, ki bodo morda neki dan igrale glavno vlogo v svetovnem ravnotežju...

Tako sodijo nekateri. Drugi pa mislijo drugače. Ti vidijo v rusko-japonski zvezi in v približevanju Rusije h Kitajski resnično nevarnost za gospodstvo belega plemena. Zanje je »azijski blok« zelo resna zadeva. Če bližnja bodočnost pokaže, katero mnenje da je pravo. Zdi se, da je ta zveza res zelo opasna za Anglijo in Ameriko, kajti anglosaški državniki z njo jako resno

računajo, kar dokazujejo tako vojaške kakor diplomatske priprave Anglije in Amerike tako v Evropi kakor v Aziji.

Politične vesti.

— **Vodstvo HRSS solidarno z izjavami P. Radiča?** »Vreme« poroča iz Zagreba, da je njegov dopisnik obiskal zaprte voditelje HRSS dr. Mačka, dr. Krnjeviča in Predavca ter jih vprašal, če so res nezadovoljni z izjavami P. Radiča v parlamentu. Dr. Krnjevič je na to vprašanje odgovoril, da so vesti o nezadovoljnosti samo intrige, katerim verjamejo le bedaki. Tudi dr. Maček je označil vse take govorice kot tendenciozne. G. Predavec pa je rekel, da se bodo prevarili vsi, ki računajo na neslogo v Radičevi stranki. — Pripominjamo, da je pred nekaj dnevi poročala »Politika« baš nasprotno.

— **»Pravda« o položaju.** Davidovičev glasilo »Pravda« piše med drugim, da je Pašić odklonil misel na koncentracijsko vladu, na drugi strani pa hoče s svojo staro metodo pritiskanja in utrjevanja od radičevcev še iztisniti vse mogoče koncesije. Na ta način se je začel nov boj med Pašićem in Radičem in nova politična igra, v kateri Pašić noče še igrati svojega zadnjega aduta, drži pa čvrsto vse politične postojanke. Sedaj se bo pokazalo, ali hoče Radić udariti zadnjikrat ali pa se pritažiti, kakor da je popolnoma premagán. Novi boj pa je samo igra dveh strank, in vprašanje je, če bo imela država od tega boja kakšno korist.

— **O koaliciji radikalov z radičevci.** Koalicija radikalov z radičevci še ne bo kmalu gotova, če smemo verjeti poročilom belgrajskih listov. Radičevci namreč zahtevajo najprej ukinitve obznane, preden bi se dalje pogajali, radikalni pa iz gotovih ozirov ne bi dali radi tega »orožja« prezgodaj iz rok. Zato so stavili radičevcem protipredlog, naj oni najprej izstopijo iz opozicijskega bloka in se pridružijo vladni strani, na kar bi bila obznana takoj ukinita in zaprti hrvatski voditelji izpuščeni iz zaporov. Dalje so dali radikalni P. Radiću razumeti, naj se z odgovorom počuri, za vsak slučaj pa bodo radikalni počakali na odgovor. V pričakovanju tega odgovora je Pašić tudi odložil sestavo nove vlade. Koncentracijsko vladu je po poročilu »Pravde« Pašić z vsvo odločnostjo odklonil in ne bi pristal niti na to, da vstopijo radičevci v vladu kot zastopniki bloka.

— **Dr. Pernar demantira.** Časopisje SDS je poročalo pred nekaj dnevi, da je radičevski poslanec dr. Pernar sklical v Koprivnici shod, na katerem je baje govoril zaupnikom radičevske stranke, da so vse izjave P. Radiča v parlamentu samo taktična poteza, da pridejo Radić in tovariši iz zaporov in da se potrdi mandat HRSS. Shod je baje zaključil z vzklikom: »Živela republika!« Iz tega poročila so hoteli kovati samostojni demokratje velik politični kapital, češ da radičevci niso še zreli za vstop v vladu. »Vreme« pa priobčuje izjavo dr. Pernarja, v kateri potrjuje, da je res bil v Koprivnici, toda ne na shodu, ampak na sodišču, kjer je imel opraviti kot varuh mladolletne sirote Stojan. Popoldne pa je bil v družbi dveh svojih prijateljev do odhoda zagrebškega vlaka.

Beleške.

— **Občinski uradni pečati.** Od občin dobivamo vprašanja, če morajo res nabaviti nove uradne pečate z državnim grbom, ker to zahteva ministrstvo za notranje zadeve. Tako stoji v ukazih srezkih glavarjev po naročilu velikega župana. — Da

ne bodo imele občine neprilik, jim priporočamo, da takoj nabavijo nove uradne pečate, kakršni se zahtevajo: z državnim grbom in z napisom okoli grba »Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Kdo more namreč danes vedeti, če bi ne bili razpuščeni vsi občinski odbori, ako občine takoj ne nabavijo zahtevanih uradnih pečatov? Kaj pa danes ni vse mogoče! Ali sploh kdo vpraša, kaj je potrebno in kaj nepotrebno? Občinska potreba novi pečati niso. Ali so mar državna potreba, kakor da bi bil njen obstoj zavisen od tega, koliko naj meri uradni občinski pečat in kakšno obliko naj ima? Vendar je menda ministrstvo mnenja, da so ravno občinski pečati nujna državna potreba. Zato bodo morale občine izmetati težke tisočake, da bo zopet odkrhnjen drobec občinske avtonomije, ko bodo dobile občine baš vsled pečatov z državnim grbom na zunaj lice nekakšnih državnih uradov. — Kaj poreče sedaj starina »Slovenski narod«? Ali velja ministrov ukaz le za stare srbske pokrajine, kakor je trdil in nas napadal pred tedni, ko smo mi poročali pravo dejstvo, a so sedaj dobile občine že ponovne ukaze, da morajo nabaviti nove pečate, in sicer vse občine v celi Sloveniji. Tako je sam gospod minister postavil »Slov. narod« na »dilco«. — Dejstvo samo pa dovolj jasno priča, da naša občina v doglednem času ne bo drugega nego ponižna, vseh svojih avtonomnih pravic oskubljenka dekla gospode v centrali.

— **Tako se poroča,** da vedno »paše«. Včerajšnje »Jutro« piše, da so »klerikalni tigri« v sklepanju in rjoventem »v narodni skupščini škodovali slovenskemu ugledu. Pred 14 dnevi pa je isto »Jutro« poročalo, da so se »klerikalni tigri« o priliki znanega pretepa v zbornici obnašali tako klaverno, da so zbežali iz parlamenta, medtem ko so drugi imeli saj korajžjo, se pretepati. Kaj je resnica? Resnica je, da se je »Jutro« v obeh slučajih zlagalo: prvič, da so »klerikalni tigri« bežali, ker se niso upali pretepati; drugič, da so se pretepati. Resnica je, da so se pošteno in močito vedli, da pa na demokratske laži niso molčali, je umevno. Le prašajte dr. Pivka, kako je bilo! Iz tega vzgleda se jasno vidi, koliko resnice tiči v »Jutrovem« pisanju.

— **Na kolena!** Žerjavovo »Jutro« prinaša v včerajšnjem dolgem članku kratek apel na SLS, ki se glasi: »Zatorej pamet in na kolena!« Ker SLS še nikdar pred nikomur ni šla na kolena ter kaj takega zadnjemu našemu pristašu niti v sanjah ne pride v um, da bi šel na kolena pred sedanjim režimom, je naslov tega »Jutrovega« apela očitno zgrešen. Geslo »Na kolena« je zadnje mesece doma pri »Jutrovcih«, ki so videli dr. Žerjava že parkrat klečati pred Pašićem in ga prositi, da bi ga sprejel v svojo stranko. Klečanje se dr. Žerjavu ni obneslo, zato tudi ne morejo Žerjavovci pozabiti, kako poklekajo pred vsakomur, da bi jih rešil. Če poklekajo zama, zakaj se jeze nad drugimi? Saj so sami krivi in njihove lastnosti, če jih niti Pašić ne mara v svojo stranko. Razumemo, da je to hudo. Pa le korajžno naprej, morda se vas še usmili!

Dopisi.

— **Iz Francije.** Iz rudnikov Mines de Courrieres, Billi-Montigny (Pas de Calais) nam piše slovenski izseljenec: Godi se nam še dosti dobro. Zasluzimo 21 do 30 frankov dnevno. Tako da se lahko tudi pošteno oblačimo in kaki frank na stran denemo. Delamo večino v rovi. Kolonije so vse nove, ker so bile stare v vojski porušene. Pogrešamo najbolj

kakega društva, da bi se mogli v prostem času razvedriti. Obenem želimo veselo velikonočno praznike vsem bralcem »Slovenca« in znancom ter sorodnikom. Tukajšnji rudarji Slovenci smo sledeči: Alojz Stražnar, Trček Jože, Pančur Franc, Vrečko Ivan, Burnik Frane, Tomše Andrej, Kukovica Anton, Poje Jože, Kovač Rudolf.

— **Iz Škofje Loke.** Pozor kmetovalci, živinorejci in mesarji! Dne 24. t. m., to je na dan sv. Jurja ob priliki letnega sejma v Škofji Loki, se vrši licenciranje bikov. Verjetno je, da se bo našlo med našimi kmetovalci in živinorejci precejšnje zanimanje, zato smo si šteli v dolžnost, da smo povabili na ta dan mesarje in druge interese iz oddaljenih krajev, da se sejma gotovo udeležijo, ker se jim bo nudila ugodna prilika za nakup živine. Da bodo pa povabljeni kupci vsestransko zadovoljni, se obračamo do vas kmetovalci s prošnjo, da pripeljete vso živino, katero imate namen prodati na trg, ker le v tem bo uspeh sejma, ako bo dovolj prodajalcev kakor tudi dovolj kupcev, za katere je preskrbljeno. — Občina Škofja Loka.

Učiteljski vestnik.

V sredo je imelo učiteljstvo »Slovenske zveze« običajni velikonočni sestanek. Radi nepričakovano velike udeležbe pa se je spremenil sestanek v pravo zborovanje, ki je trajalo skoraj tri ure.

Predsednik Š. je podal sliko o učiteljskem razpoloženju, ki vlada sedaj v državi med vsem učiteljstvom. Iz njegovega izvajanja posnamemo, da vlada med učiteljskega veliko nezadovoljstvo nad sedanjim svetnim režimom. Kakor pri nas, tako se preganja učiteljstvo tudi po Srbiji, Hrvatski in drugod po državi. Dalj časa se je učiteljstvo bavilo zlasti s persekucijami v Sloveniji in se je ugotovilo, da ni bil učiteljski stan še nikoli tako pri tleh, kakor je ravno sedaj, ko ga vodijo takozvani svobodomislci. UJU-jarji so se okrožnici, ki jo je bila razposlala »Sl. zveza« okraj. učiteljskim društvom s prošnjo, da bi tudi ona obosidala nasilja — naravnost posmehovali, danes pa poje bič svobodomislinskih reakcionarjev po njenih lastnih članih. Krona ponižanja učiteljskega stanu pa je, da je sedaj usoda učiteljev — tudi liberalnih UJU-jarjev odvisna od prav navadnih političnih priganjačev SDS.

Zborovalci so sklenili, da naj se izda posebna »Spomenica«, v kateri naj bi bili navedeni vsi slučajji grdega nasilja, o katerem naj izve vsa poštena javnost. Predlog je bil z odobravanjem sprejet.

O pomenu stalnosti za učitelja, učenca, narod in državo je predaval tov. F. Lužar. Nekdo je tudi prav umestno predlagal, da bi vladi nasvetovali, da naj preneha že s premetstvi, ki ji povzročajo toliko selitvenih stroškov, s katerimi bi lahko že prišla izplačevati dolžne nam zastanke. Razpravljalo se je še veliko o različnih internih društvih zadevah, ki pa ne sodijo v javnost. Daljše poročilo pa bode o zborovanju objavil »Slovenski učitelj«. Nas navdaja prijetna zavest, da je toliko odločnosti in značajnosti med krščanskim učiteljskim vkljub tolikšnemu terorju. Čast vam zavednim in vztrajnim značajem!

— **Iz Ribnice.** Kakor se nam poroča iz Ribnice, ni premečena samo gospa L. Mezol, ampak tudi gospodični Ambrožič in Nadler. Vzrok: članici »Slovenske zveze« sta. Na njuni mesti so poslali mlajši učni osebji, kar večini Ribničanov ni prav nič všeč in si bodo to nasilje zapomnili ter se ob ugodnem času potrudili, da se take gorostasne krivice popravijo.

— **Neverjetna vest.** V šmartnem pri Kranju bi ondotni samostojni demokratje radi spravili v pokoj znanega upravitelja gospoda Rojino.

Giovanni Papini:

Bar Rabban.

(Prevel Peter Klemen.)

»Rečem vam, da ne najdem na njem nikake krivde. A pri vas je navada, da vam izpustim enega za Veliko noč. Kateroga hočete, da izpustim: Barabo ali Jezusa, ki ga imenujejo Kristusa?»

To nenavadno vprašanje je ljudstvo presenetilo, da ni vedelo, kaj odgovoriti. Do tedaj je šlo samo za eno ime, za eno samo žrtev, prosili so le za eno smrtno kazen. Vse je bilo tako jasno, kakor nebo v onem jutru sredi aprila. Zdaj jim pa ta prevzetni pagan privleče od nekje še drugo ime, ki jih popolnoma zmede, samo zato, da bi rešil tistega izumitelja pohujšanja in spetike. Dal bi ga rad samo pretepsti, namesto da bi ga dal pribiti na križ; in zdaj bi nam rad izročil drugega zločinca namesto tistega, ki ga hočemo mi. K sreči so bili cel čas navzoči starci, pismarji in veliki duhovni, ki jim je bilo v resnici na tem, da jim Jezus ne uide; in ti so bliskoma prišeptali ljudem, kaj naj govore. In ko jih je Pilat vprašal drugič:

»Kateroga izmed dveh hočete, da vam izpustim?« so vsi enoglasno odgovorili:

»Izpusti nam Barabo, onile naj pa umre!»

Mož, ki ga je namestnik ponujal kot

odkupno kri ljubiteljem križanja, ni bil kar tako kaj naveden potepin. Ljudsko izročilo ga opominja kot cestnega roparja ter ga šteje med svojat zločincev po poklicu. Toda njegov priimek Bar Rabban — ki pomeni »sin Rabov«, oziroma še bolje »učenec učiteljeve«, kajti učenci Rabinov so se imenovali tudi sinovi — priča, da je pripadal ali po rojstvu ali pa po znanju družbi učenikov postavne. Marko in Luka pripovedujeta izrecno, da je bil obtožen umora, ki ga je izvršil ob priliki nekega punta; to je bil torej političen umor. Baraba, vzgojen v šolah pismoukov, v obžalovanju kraljestva in v sovraštvu do poganskih gospodarjev, je bil najbrže Zelot. Prijeli so ga bili skoraj gotovo v enem izmed onih ponesrečenih puntov, ki jih je bilo toliko tista leta. Mar naj bi bilo mogoče, da bi se bila zadovoljila s to absurdno zamenjavo saducejska in farizejska svojati, ki je pravzaprav imela ista čustva kakor Zeloti, četudi jih je skrivala iz ozirov do države ali pa jih je pozabila vsled oslavljenja duha.

Četudi, ali pravzaprav: ravno zato, ker je bil Baraba morilec, je bil tudi patrijot, mučenec, ki so ga tuji preganjali. Jezus pa, ki sicer ni bil nikogar ubil, tale Jezus je hotel izvršiti nekaj mnogo bolj nevarnega, kot je uboj. Hotel je prekucniti Mojzesovo postavno in podreti tempelj. Kratkomo! Prvi je bil nekak narodni junak, drugi pa narodni sovražnik. Ali je

bilo mar treba kaj dosti omahovati pri izbiri?

»Izpusti Barabo! Onile naj umre!« Poncij Pilat tudi to pot ni znal rešiti ne drugega ne sebe. Najbrž je bil že spoznal, da judovski poglavarji ne bodo izpustili mesa, v katerem so se poznali že njihovi zobje, edino meso, ki bi jih moglo nasiti. Onega dne pa so ga potrebovali kakor zraka in kruha. Ne bi se bili izgubili od tam, niti jest ne bi bili šli, dokler ne bi bili videli, da je lažnivi Mesija pritrjen s štirimi žebli na dveh hlohlih.

Poncij Pilat je strahopetec. Boji se narediti krivico; boji se, da bi se zameril ženi, boji se zadovoljiti svoje sovražnike, obenem pa si ne upa rešiti Jezusa, nima poguma, da bi dal razgnati tisto krulečo in prevzeto tolpo, boji se zapovedati kratko in odločno, da izpuste nedolžnega Jezusa, ne pa morilca Barabo. Pravi Rimljan, Rimljan starega kova bi bil takoj zadovoljil pijane prosilce in ne bi bil izgubil niti minute s tem, da bi branil zaslepljenega revčka; ali pa bi bil takoj v začetku izjavil, da je mož nedolžen in pod visokim cesarskim varstvom.

Vsled zvijač, odlašanja, malomarnega izpraševanja, vsled polovičarskih sklepov in polovičarskih ukrepov, vsled kolebanja, vsled nerodnih odlokov, ki jih je zopet preklical, in radi slabo izpeljanih potez se je Pilat počasi pogreznil tako globoko, kakor ni ne hotel ne mislil. Ker pa ni odrezal

vprašanja s takojšnjim »da« ali »ne«, je predrznost poglavarjev in jeza ljudstva še bolj rastla. Ostali sta mu samo še dve poti: ali sramotno odjenjati po tolikih izgovorih in upiranju, ali pa se postaviti v nevarnost, da s tem povzroči kak hrup in šund, ki bi bil v onih dneh, ko je gostovala v Jeruzalemu skoraj tretjina Judeje, postal lahko nevaren upor.

Ves je iz sebe, njegove strahopetne misli kolebajo semtertja, oglušen je od vpitja in ne ve ničesar drugega, kakor da še enkrat prosi za svet tiste, katerim bi moral in hotel zapovedovati.

»Kaj naj torej naredim z Jezusom, ki je imenovan Kristus?»

»Križaj ga! Križan naj bo!«

»A ni napravil nič hudega.«

»Križaj ga! Križaj ga!«

Kaj pa ve ta zopni tujec, ali je Jezus naredil kaj hudega ali ne? Po naši veri je hinavec, preklinjevalec, sovražnik ljudstva in mora umreti. Četudi ni naredil nič zlega, mora umreti, kajti njegove besede so bolj nevarne kot vsaka hudobija.

»Križaj ga! Križaj ga!«

»Vzemite ga!« vpije Pilat, »pa križajte ga, jaz ne najdem na njem nikake krivde.«

»Mi pa imamo postavno in po tej postavi mora umreti, ker se je delal sinu božjega!«

Nad vsem tem živalskim razgrajanjem pa je Jezusov molk. Bijejo se okrog njegovega telesa, a zdi se, da on niti ne opazi

Dnevne novice.

— Požar na cerkvi pri Novi Štiti. O tem žalostnem dogodku nam obširneje poročajo še sledeče: V torek, dne 7. aprila t. l. je postala priljubljena božjopotna cerkev Matere božje pri Novi Štiti zraven Ribnice žrtv ognjenih plamenov. Bila je pravi biser Marijinih svetišč, kamor so se ljudje zatekali od blizu in daleč. Ze poprej zala, je dobila še nov okras, ko jo je predlanskim franškankam p. Blaž v kupoli umetniško poslikal. Postavke pa so gnezdele v podstrešju in večkrat skozi odprto prihajale tudi v cerkev in v kupoli frčaje motile službo božjo. Dva mlada človeka — tako se pripoveduje — sta jih hotela v pondeljek iz podstrešja pregnati, pa se je moralo po nepredvidnosti z lučjo nekaj zapaliti, kar je na podstrešju tlelo do torka zjutraj. Tega dne so prišli ljudje ob 5 zjutraj v cerkev k spovedi, ne da bi kaj opazili. Ob pol 6 pa prihiteli ljudje s Kota in Sušja v cerkev s pretresljivo vestjo, da cerkev gori. Takoj nato se je utrjala večna luč, ki ji je pregorela vrh, in padla na tla. V trenutku je ognjeni zubelj objel vso streho in celo veliko kupolo, ki je bila krita s škodljivo Panika in plakanjem ljudstva se ne da popisati. Ker so jeli goreči kosti tramovja iz latarne na kupoli padati v cerkev, so hitro odnesli sv. Rešnje Telo v salon g. Fajdige, ljudje pa so v naglici pobrali umetnine in opravila iz cerkve. Ze se je prijel ogenj v zvoničku tramovja, na katerem vise štirje zvonovi. Brezprimernemu junaštvu gasilcev se je posrečilo oteti zvonik in zvonove, dočim na cerkvi ni ostal niti košček lesa. Stojijo samo še goli oboki. S posebno pohvalo moramo omeniti previdnost gasilcev, da niso brizgali na kupolo, kjer itak ni bilo ničesar rešiti, dočim so sedaj ostale umetniške slike v kupoli skoraj nepoškodovane, ako sedanje deževje ne bo napravilo nove kvare. Zvečer so že mogli zopet prenesti sv. Rešnje Telo v pogorelo cerkev, kjer je ljudstvo ihtelo molilo litanije. Ne bilo bi prav, ako bi ob tej žalni priliki ne izrazili vsega priznanja gasilnim društvom iz Sodražice, Zamostca, Vitanice, Jurjevice, Sušja in od Sv. Gregorije; ribniškega ni bilo zraven. Oddaljenejša društva pa zaradi goste megle niso mogla napaziti požara. Ljudstvo pa je delalo z brezprimerno požrtvovalnostjo in žalostjo. Tako je ta umetniški biser med Marijinimi svetišči utrpel ogromno škodo, katere danes še ne moremo preceniti. Zaupamo pa v požrtvovalnost Marijinih častilcev od blizu in daleč, da bodo kmalu pomagali zaceliti to globoko in sramežljivo rano. Marija od Nove Štifje, h kateri so se tako radi zatekali, pa jim bo radodarna plačnica.

— Kongres državnih nameščencev v Ljubljani. V dne 19. in 20. t. m. bo sprejela Ljubljana v svojo sredo prvič najodličnejše predstavnike organiziranih državnih nameščencev. Prihiteli bodo delegati iz Belgrada, Skoplja, Sarajeva, Osjeka, Zagreba, Maribora itd., da izneso svoje zahteve in želje. Njihova IV. redna letna skupščina se bo vršila v prostorih »Kazine«. Poleg običajnega programa je na dnevnem redu tudi: skupščina Narodne zveze duševnih delavcev (Narodni savez umetnih radnikov). Iz Pariza započeti mednarodni pokret oživil je tudi našo državo. Na tem kongresu so seveda kardinalne točke one, ki imajo za svoj cilj v poplavljenju gmoletnega položaja. Razumljivo, da je v teh težkih časih, ko je vse državno uradništvo gmoletno popolnoma ob tleh, prva in glavna naloga tega kongresa, da dvigne moralni nivo svojega članstva. Kaj vse se bode pretresalo na tem kongresu je razvidno iz glasila Osrednje Zveze drž. nameščencev, iz »Našega glasa«, ki izide drugi teden kot slavnostna številka.

— Izjava. Ker nas je gospod Janko Arnsčak, krojač v Hrastniku opozoril, da govore po

Znana mu je od začetka časov, da je njegova usoda podpisana in da je to njegov dan. Bitka pa je tako neenaka. Na eni strani pogan, ki o njem ne ve ničesar in ne razume ničesar, ki ga ne brani iz ljubezni, ampak iz sovraštva, ki ga ne brani odkritosrečno, ampak z zvijačami in sofizmi, ki se boji bolj upora kakor krivice, ki postane trmast iz premetenosti, ne pa iz gotovosti o Jezusovi nedolžnosti. Na drugi strani pa ogrožena duhovščina, bičano meščanstvo, druhal, ki se da do skrajnosti načrčevati kakor vse druhal. Izid lahko prorokuje kdorkoli.

Toda Poncij Pilat igra nadaljuje. Podari Barabo njegovim sokrivcem, Jezusa pa noče izročiti. Vrne se k prvi misli: kaznovati ga hoče. Ko bodo videli modrice in kri, ki bo tekla izpod udarcev, se bodo zadovoljili s tole aro smrtno kazni in bodo pustili v miru nedolžnega človeka, ki gleda z enakim usmiljenjem strahopetnega pastirja in prepirljive volkove.

Namestnik je rekel, da ne najde na njem nobene krivde, pa vendar ga hoče dati preteptati s šibami. To protislovje, ta napotkrivica, ta kompromis, vse to je prav v slogu Pilatovega, a to ima postati, kakor vsi drugi poizkusi, šah in nazadnje cna tramota več pred končnim porazom.

Judje vpijejo še dalje na vse grlo: »Križan naj bo!«

On pa stopi v pretorij in izroči Jezusa rimskim vojakom, da ga bičajo.

Hrastniku, da je on poslal dopis iz Hrastnika, objavljen v št. 79, tičoč se cen mesa, izjavljamo, da nam dopisa ni poslal gospod Janko Arnsčak, ampak smo ga prejeli od popolnoma druge strani. — Uredništvo.

— Sent Jurij pri Radečah, 5. aprila 1925. Ko sem bil z dekretom Nj. Vel. kralja premeščen radi službene potrebe iz Cerklj ob Krki v Sent Jurij, mi ni bilo mogoče, da bi se osebno poslovil od dragih prijateljev. Zato jim pa danes prav iskreno kličem: Z Bogom! ter se pristržno zahvaljujem za globe simpatije, ki so jih izkazali poseb. tedaj ko se je začel moj križev pot. Bog živi! Nadučitelj Dragotin Rostohar-Klemenov.

— 25letnica Matore. Podpisani vse one tovariše, ki so prestali zrelostni izpit na veliki gimnaziji na Reki (Sušaku) kakor tudi tiste, ki so obiskovali ta zavod od l. 1892/93 do vstetega l. 1899/1900, da mu izvolijo naznani, kateri dan v drugi polovici junija t. l. bi jim najbolj prijal za proslavo 25letnice na Sušaku. Odločili se bomo za tisti dan, ki ga bo največ tovarišev izbralo. — Prof. dr. Matija Pachar, Sušak, gimnazija.

— Katoličani v Srbiji. Belgrajski nadškof Rafael Rodić je dal častnikarjem o katoličanih v Srbiji sledeče podatke: Pripadniki katoliške cerkve v Srbiji so večinoma revni delavci, ki ne zmorejo sredstev za zidanje cerkva. Zato so v Srbiji samo štiri katoliške občine. In to v Belgradu, Nišu, Kragujevcu in Baru. V Kragujevcu je 300 katoličanov z enim duhovnikom, a brez cerkve. V Jagodini, Čupriji in Zaječaru je mnogo katoličanov, ki pa še niso uredili svoje cerkvene občine. V Nišu je 600 katoličanov, ki imajo svojo cerkveno občino in cerkev. Okolu borskega rudnika živi 600 katoličanov. V Belgradu je 14.000 katoličanov; za zgradbo katoliške katedrale je doslej zbranih 1.200.000 Din.

— Poziv k glavnim naborom češkoslovaških državljanov v Sloveniji in Prekmurju. Dne 22. in 23. aprila se vrše glavni redni nabori letnikov 1903, 1904 in 1905 v prostorih konzulata Češkoslovaške republike v Ljubljani, Breg 8/I., in sicer: Dne 22. aprila 1925 za vse češkoslov. državljane rojene v letih 1903, 1904 in 1905, stanujoče v področju ljubljanskega velikega župana in dne 23. aprila 1925 za one, ki bivajo v področju oblasti mariborskega velikega župana. Vsak nabornik se mora izkazati z rednim potnim listom ali domovnico ter prinesiti s seboj 40 Din kot pristojbino za zdravniški pregled. Naborem se morajo odzvati tudi vsi oni letniki 1898 do 1902, ki do sedaj svoji naborni dolžnosti iz kateregakoli vzroka niso zadostili. Zoper vsakogar, ki se ne odzove temu pozivu ter ne zadosti svoji naborni obveznosti se bode kazensko postopalo v smislu brambnega zakona. Zdravniški pregled se vrši vsakokrat ob deveti uri zjutraj.

— Zahvala. Od društva upokojenega učitelja Slovenije v Ljubljani, sem po svojem umrlem očetju, šol. ravnatelju v pok. Antonu Lebanu prejela zvišano podporo (dvatisoč kron, t. j. 500 Din), za katero se skrbnemu odboru društva prav pristržno zahvaljujem in vsem priporočam, da v to stanovsko, človekoljubno društvo pristopijo. — Zagrader, 7. aprila 1925. — Marija Leban, učiteljica, hčerka.

— Strašen umor zakonske dvojice. Dodaťo nam o tem umoru poročajo: Dne 7. t. m. okrog 1. ure ponoči se je izvršil v Srednjem Grčevju, občina St. Peter pri Novem mestu, grozovit dvojen umor. Umorjena sta bila zakonska 74letni Anton Mohar in njegova 63 letna žena Ana. Razmesarjena sta bila na nečloveški način s sekiro. Zločin je bil izvršen iz roparskega namena. Umorjeni Mohar je namreč slovel kot precej denaren mož. Pa zločinec ni dosegel svojega poglobitnega namena; do denarja ni prišel. Končal je pač življenje Moharjevima, ki sta čisto sama precej v samotni stanovala. Upajmo, da pride zločinec — in morebitni njegovi pomočniki — kmalu v roke pravice. Zdi se, da ima orožništvo že pravega krivca na sumu. Doma je iz neke dolenske občine in ima več zločinov na vesti. Pred petimi dnevi je dobila pokojna Ana Mohar podnevi nekega nepoznanega človeka ležečega na podstrešju, ki si je bil napravil luknjo skozi pod, da je opazoval v vežo. Pokojna ga je v strahu povabila v hišo in mu postregla z vinom. Ugotovilo pa se je, da se je baš pred petimi dnevi v tamošnji bližini potikal tisti tujec, ki je zaznamovan kot večkratni zločinec, in katerega sledi — kakor vse kaže — vodijo do prežalostnega dogodka v Moharjevi hiši.

— Morilka svojih mož. V Vel. Bečkereku se že več mesecev nahaja v preiskovalnem zaporu kmetica Julija Remić. Osumljena je, da je zastrupila vse tri svoje pokojne može in sina drugega moža. Izkopali so ostanke umrlih in dognali, da so bili zastrupljeni z arzenikom.

— Pristanje prekomorskih parnikov v Splitu. Prekomorski parniki družbe »Cosulich« bodo odslej pristajali v Splitu tudi ob vračanju iz Amerike. Jugoslovanski izseljenci se bodo mogli tako izkreati neposredno v domači luki.

— Ponarejeni dolarji. Ameriški konzulat v Zagrebu je dognal, da se širijo v Zagrebu ponarejene desetdolarske novčance.

— Proti umazani literaturi v kolodvorskih knjigarnah. Ravnatelj avstrijskih zveznih že-

leznic Schöpfer je poslal vsem podrejenim kolodvorskim načelnikom odlok, s katerim jih opozarja, naj strogo pazijo, da se po kolodvorskih knjigarnah ne bo prodajala umazana literatura, razglednice itd.

— Zgradba uradniških stanovanj v Belgradu. Te dni se je vršil v Belgradu občni zbor tamkajšnje Zadruga za zgradbo uradniških stanovanj, ki tvori avtonomni odsek Zveze državnih uradnikov. Iz poročil je razvidno, da ima zadruga v Belgradu dve zemljišči s 40 parcelami, od teh 6 za skupne zadrugne hiše, ostale pa za posamezne domove zadrugnih članov. V Zemunu je zadruga izgubila dve stavbišči, ker zaradi pomanjkanja sredstev ni začela z zidanjem v določenem roku. Zgradila je le 4 enodružinske hiše. V Belgradu graje člani sedaj 5 hiš. V vprašanju zgradbe uradniškega doma v Belgradu je navzoči predsednik Zveze državnih uradnikov izjavil, da bo dala Zveza v to svrhu zadrugi na razpolago 1 milijon dinarjev. Dom zgradi zadruga na lastni račun; potem pa bodo mogli uradniki, ki dobe v domu stanovanje, ta stanovanja z odplačili pridobiti v svojo trajno last. V domu bo 10 stanovanj in 4 prodajalne. Članom, ki si hočejo s svojimi stroški graditi hiše, bo zadruga dala stavbišča. Ker posameznik navadno ne zmore stroškov, se priporoča, da se združi po 2 ali 3 člani in si zgrade hiše, v katerih je vsak trajni lastnik svojega stanovanja.

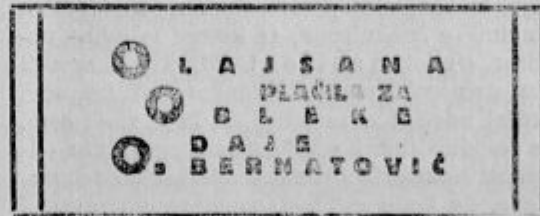
— Za člana Češke akademije znanosti je bil na zadnji seji akademije izvoljen belgrajski vseučiliški profesor Sima Lozanić.

— Sijajen uspeh in žalosten konec ženitne ponudbe. Belgrajski listi poročajo: Pred 14 dnevi je bil izšel v nekem belgrajskem dnevniku oglas, v katerem išče mlada vdova, ki je lastnica bakrenega rudnika v Ameriki, lepega, inteligentnega mladega Srba za moža; premoženje in šolska izobrazba nista potrebna. Ponudbe s sliko naj se naslove na poštini predal številka ta in ta. Uspeh tega oglasa je bil ogromen. Na pošto je deževalo pisem; postavili so morali še en predal in nato še velik zaboj, a pisem ni hotelo biti konca. Poštini uradnik je izgubil glavo in se obrnil na policijo, naj stvar preišče. Policija je odredila, da se vsa pisma preneso na mestno upravo. Tam so pisma odprli in dognali, da ni po sredi nikakara zarota, ampak samo lov za vdovo z bakrenim rudnikom. Vseh ponudb je došlo 7000! Policija je imela pred seboj slike vseh belgrajskih elegantnih pohajčev, a vrhu tega so se ponujali vdovi mladi možje, ki so že zaročeni in celo oženjeni možje, ki so bili pripravljani takoj zahtevati ločitev zakona, ako bi jim vdova poklonila svojo milost. Policija se je beveda zanimala tudi za vdovo in jo dejansko našla. To pa ni bila nikakara ameriška bogatinka, ampak uboga zmešana ženska, ki se na inerat in rudnik sploh spomnila ni. Razočaranje med ponudniki je veliko, a še večje menda med belgrajskimi dekleti in ženami.

— Odpuščen jettinški pazniki. Predsednik sodišča v Osijeku Nikola Morković je odpustil iz službe tri jettinške paznike, češ da so glasovali pri zadnjih volitvah za HRSS. — Od kod pa gospod predsednik to ve, če so volitve tajne?

— Zadolžena bolnišnica. Kakor skoraj vse bolnišnice v Sloveniji, tako so tudi bolnišnice na Hrvaškem silno zadolžene, ker jim država ne izplačuje dolžnih prispevkov. Nedavno smo poročali v delgovih zagrebške mestne bolnišnice. Danes pa poročajo osješki listi, da je tudi osješka bolnišnica zadolžena do grla, ker ji država ne izplača dolžne vsote v znesku 1.300.000 dinarjev.

— Brezposelnost v Osijeku je po poročilih, osjeških listov zelo velika. Stavbena delavnost počiva popolnoma, zidajo samo 1 hišo. Večina industrij je svoje obrate znatno skrbila in odpustila visok odstotek delavstva. V trgovinah se pa niti sedaj tik pred prazniki nič ne gane. Z ozirom na te žalostne razmere Osječani komaj čakajo na odobritev v Angliji sklenjenega posojila za zgradbo elektrarne s strani belgrajske vlade, ker upajo, da bo dotok tujega denarja popolnoma ubito podjetnost vsaj nekoliko dvignil.

Iz Primorske.

† MATIJA SILA.

Kršni Kras je sredi probujajoče se mladosti obiskala smrt, ki je tam v lepem Tomaju zatisnila 7. aprila oči upokojenemu županu-dekanu in častnemu kanoniku monsignoru Matiji Sila, zaslužnemu narodnemu delavcu.

Rodil se je Matija Sila dne 14. februarja 1840 v Povirju, kjer je obiskoval ljudsko šolo, potem pa je prišel na gimnazijo v Trst, ki jo je dovršil 1859. Štiri leta je prebil nato v goriškem bogoslovju, kjer je imel za profesorja polihistorija Štefana Kocijančiča. Kocijančič je na mladega bogoslovca zelo vplival s svojo besedo in spisi, kar je potrdil Sila s poznejšimi svojimi deli.

Dne 24. oktobra 1863 je bil posvečen v mašnika in nastopil isto leto kaplansko službo pri Sv. Antonu novem v Trstu, odkoder je bil

pozneje prestavljen v Volosko. Tu je maševal v staroslovenskem jeziku ter opravljal obenem učiteljsko službo. Naslednja njegova službena mesta so bila Dekani v Istri, Sv. Jakob v Trstu, Repentabor in Tomaj, kamor je prišel julija 1894 in ostal tam čez 20 let. Leta 1923 je šel v pokoj in je praznoval kmalu potem biserno mašo.

Pokojnik je rasel iz naše narodne probe in se je živo in z vso vmeno udeleževal našega kulturnega, političnega in gospodarskega razvoja na Goriškem in Tržaškem. Iz prvih časov pričata o tem »Soča« in »Glas«, pozneje pa »Edinost« in še drugi listi.

Koderkoli je služboval, je skušal zbuditi in dvigniti narodno zavest in povsod ga imajo zato v lepem spominu. Tako je n. pr. v Tomaju ustanovil hranilnico in posojilnico, da bi gospodarsko podprl celo okolico, ustanovil pa je tudi pevsko-bralno društvo, skrbeč za izobrazbo svojih faranov.

Rekel sem, da je Štefan Kocijančič vplival na Sila. Kakor se je polihistor bavil z domačo zgodovino, folkloro in jezikoslovjem, tako se je tudi njegov učenec, ki je pozneje gotovo dobival vzpodbude tudi od drugih strani, n. pr. od Fr. Erjavca, o katerem je nekoč tudi poročal v »Soči«, kako je hodil po Krasu.

Leta 1882. — isto leto, ko je izdal S. Rutar svojo prvo knjigo »Zgodovino Tolminskega« — je Matija Sila izdal v Trstu knjigo »Trst in okolica«, ki jo je skromno označil kot »zgodovinsko sliko«.

Kot jezikoslovec-samouk je skušal etimološko razložiti razna krajevna krasška imena — saj je še v šoli z otroki etimologiziral za kratek čas: »Od tule do tule — to imej in tam je še pulje« (Ulovje — Dutovlje — Tomaj — Šepulje). V Izveštijh Muzejskega društva za Kranjsko je priobčil l. 1909. »Imenoslovno črtico«, a leta 1898. ga srečamo v Domu in svetu z jezikovno-folkloristično črtico »Kokoduče in Krpuče«, ki je zelo zamejljiva.

—

Umrli je mož starega kova, ki je zvenel kot zlato, umrl je mož, ki mu je bil kršni Kras in vsa naša zemlja pri srcu in ji je posvetil svoje najboljše moči. Zeleč učenjak dan, ko bo naš rod srečen. V večerni zarji svojega življenja je doživel največjo bridkost... Ko so ga včeraj na veliki četrti položili v Tomaju v grob, niso mogli govoriti o izpolnjenih nadah, na katere je kazal v moči svojih let. Kršni Krasčevci pa so mu obljubili, da ga ne pozabijo in bodo delali kot jih je učil.

* * *

p Za občinskega zdravnika dornberškega okrožja je imenovan živnozdravnik Josip Gerbec, ki je doslej deloval v Solkanu.

Iz štajerske.

š Savinjska dolina. Kakor se sliši, se namerava prirediti večji protestni shod menda v Zaleu proti novim davkom, predvsem proti visoki dohodnini. Dasi je najmanj dvomljivo, da bi pod obstoječim P. P. režimom tudi največji protestni shod kaj pomagal, bi bila vendar do tu stvar v redu, da da ljudstvo duška svoji kritiki nad davčnim vijakom, ki grozi sčasoma upraviteli naše gospodarstvo. Ne moremo pa razumeti, da nameravajo, kakor so čuje, povabiti na protestni shod samega dr. Zerjara in njegovega zvestega pobočnika dr. Pivka. Ta dva gospoda sta vendar v narodni skupščini slepo šla z vladno večino v boj za dvanajstine in glasovala za vsa težka bremena, predvidena v proračunu, torej tudi za dohodnino. Pristaši SLS, ne nasledaj takim limancam naših političnih nasprotnikov, da bi si ti na tako zvanih skupnih protestnih shodih prali svojo težko vest, vas pa povabljam pri tem za »štajtaž«. Pustite jim blamažo, da sami skličejo protestne shode proti davkom, če si upajo, ko so jih sami povzročili in zanje glasovali. Dr. Zerjav in dr. Pivko se boji sodebe ljudstva, zato bi jima ravno prav prišli skupni shodi, da bi proti njima naperjena ost potem zadela vse stranke. Pristaši SLS, udeležite se naših sestankov, ki se bodo vršili povsod še ta mesec — samostojnim demokratom etc., pa pustite njih težko vest, da so po edinih dveh svojih poslancih dr. Zerjavu in dr. Pivku soglašali z vsemi davčnimi bremenmi.

š Celje. Zaupni sestanek somišljenikov SLS za Celje in okolico v nedeljo 5. aprila je bil dobro obiskan, zlasti od okoličanov. Poročilo narodnega poslanca dr. Hodžarja o političnem položaju in delu v narodni skupščini so zborovalci vzeli na znanje. Obsojali so ostro nove davke in težka bremena, predvidena v dvanajstinih, ki so bila na zadnji seji narodne skupščine od vladne večine gladko in brez vsake spremembe po predlogu finančnega ministra sprejete; nova težka bremena bodo zlasti hudo zadela kmete, delavce in obrtnike, ki že itak pod težo ogromnih davkov s strahom za svojo eksistenco gledajo v bodočnost. Po razmotrivanju raznih strankinih in po pretrzanju nekaterih krajevnih zadev se je lepo uspeli sestanek zaključiti.

š Seja občinskega sveta v Celju. Dne 8. t. m. je imel občinski svet sejo, v kateri so se reševale večinoma tekoče zadeve. Pravno personalni odsek je poročal o raznih domovinskih zadevah ter v zadevi poenotenja mestnih delov pri Mestni hranilnici. Županstvo se je obrnilo na gen. direkcijo posrednih porez v Belgradu, da bi oprostila kolekovanja enotne zadolžnice pri Mestni hranilnici. Generalna

direkcija pa tej prošnji ni ugodila. Pritožba na državni svet se ne priporoča, ker je oprostitve taks pridržana prostemu prevdanku gen. direkcije (op. ur.: radovedni smo, ali je gen. dir. v takih zadevah tudi pri drugih občinah tako trdosrčna?). Kot zakupniki za tako zvano Hudičkov posestvo in tozad. lov so se javili trije reflektanti: bančni ravnatelj Kralj, družba Urch-Koschier-Icha ter novo društvo »Vipotač. Izključna cena je bila 3000 Din letno. Navedeni reflektanti pa so nagnali zakupno ceno na 10.000 Din. To vsoto je ponudila družba Urch. Po odsekovemu predlogu je občinski svet sklenil, da se zakup odda družbi Urch, ki pa mora v gotovini ali hranilnih knjižicah kot kavejci med drugim položiti 10.000 Din. Zakup velja za 6 let. Vinograd se mora z novo trlo zasaditi in dobro oskrbovati. Ako bo družba čez 6 let vinograd vrnila občini v dobrem stanju, ji občina da 1500 Din za nove trte. — Svoječuten »Studentenheim«, v katerem je sedaj nastanjena rudarska šola, je kupila država za 475.000 Din ter je kupnino tudi že plačala. Ker je svoječastni mestni svet to hišo kupil za »Dijaški dom«, se je razvila debata, kako se naj ta denar porabi. Glede na mestne dolgeve je bilo soglasno mnenje, da se naj predvsem plačajo dolgi v najvišjih obrestih. Da se pa ne bi denar odčulju svojemu namenu, t. j. »Dijaškemu domu«, so končno sklenili, da se ta denar da na račun mestnega dolga pri Južnoštajerski hranilnici v Celju, kjer bo ostalo dolga samo še 191.000 Din. Vendar pa je smatrati ta denar kot posebno namembno premoženje (Dijaški dom), ter se mora v tem smislu v knjigovodstvu beležiti ter mora pozneje občina ta denar zopet dati na razpolago za ureditev morebitnega novega dijaškega doma. Obresti pa občina od tega denarja ne nalaga, ker tudi hiša ne bi občini ničesar nesla in je celo morala mestna občina zadnje čase doplačevati. — Glede plinarne je bil na razgovoru predlog, da se naj poskuša kuriti z angleškim premogom, da bi se dosegel večji uspeh z ozirom na kakovost tega premoga. Občinski svet pa je bil mnenja, da naj zadeva gre nazaj v odsek, ki izdela predlog za končnoveljavno opustitev plinarne. — Mestna tržnica ostane na Glavnem trgu. Premestitev tržnice na dvorišče stare Kresije in nova ureditev bi stala najmanj 150.000 Din. Vrh tega pa bi bila tržnica na tem mestu provizorična, ker bo moral erar v doglednem času zidati novo justično palačo. Pri tej priliki se je tudi razpravljalo vprašanje redu in snage na tem eraričnem prostoru. Naložilo se je mestnemu magistratu, da naj z vsemi sredstvi pritiska, da se bo justični erar in vojaška uprava držala splošnih sanitarnih predpisov, kakor jih mora upoštevati vsak občan, ker je res neverjetno, da dobiva mestni magistrat največ pritožb radi nesnage ravno na eraričnih prostorih. — Stanovanje mestnega hlapca Ivana Čakša se z odobrenjem stanovanjske oblasti dodeli Juriju Šancu osobito iz sanitarnih ozirov. — Prevoz bolnikov iz kolodvora v bolnico je jako slabo urejen. Ni še določeno, kdo mora to preskrbeti. Sklene se, da zdravstveni odsek o tem razpravi in napravi temeljit načrt, da ne bo Celje glede tega vprašanja na zadnjem mestu. Svar je sedaj tembolj važna, ker prihaja vedno več bolnikov v Celje in se mesto škrlatice nikakor ne more znebiti. — Trije hidranti se dovolijo občini Celje okolica v svrhu ureditve požarov pod istimi pogoji, kakor se je dovolilo občini Škofja vas. — Kavarna v Mestnem vrtu. Na prostoru v Mestnem vrtu, kjer je bil doslej cvetličnjak, se sklone postaviti vrtno kavarno, kakor jo ima Maribor in druga večja mesta. Mestnemu magistratu se naroča, da poizve, kako imajo to urejeno druga mesta. Načeloma pa se sklone, da mora biti načrt za stavbo napravljen od dobrega arhitekta, da ne bo kazila lica mestnega vrta. Reflektant za kavarno jo bo moral sam sezidati ter se bodo natančno določili pogoji, pod kakimi pogoji se bo to storilo.

Š Zalostna Velka noč. Veliko število družin slovenskih orožnikov, ki so bili par dni pred velikonočjo premeščeni iz Slovenije v Macedonijo, plaka. Žene in otroci so oropani mož in očetov. Blagoslov centralističnega rožmarja!

Š Poslanec Ivan Vesenjak se odpelje dne 16. aprila na Interparlamentarno konferenco v Rim kot delegat Jugoslovanskega kluba.

Š Profesor Ribarič, katerega je knuta SDS vrgla iz Slovenije v Srbijo, še do danes ni mogel odpotovati na svoje novo mesto, ker mu nočejo nakazati sredstev za potovanje z Maribora v Leskovec.

Š Zakaj tajijo? Poslanec Pivko in drugi gospodje od SDS v Mariboru prirejajo shode po Slov. Stajerju in hvalijo na vse pretege sedanjo vladu. Zanimivo je, da si Pivko nikjer ne upa povedati, da je sedanja vlada uvedla z dvanaestinami številne nove davke (invalidnega je povišala, upeljala komoro itd.). Obenem Pivko povsod pozabi povedati, da v parlamentu niti ust ni odprl za državne nastavitve, železničarje, invalide in pensioniste. Pivko je v Belgradu skupno z Zerkom ubijal samo kriminalnega zmaja. To delo je za uboge sloje gotovo dobičkanosno.

Ravnokar sem prejel

novi pošiljatev dežnih plaščev. Za praznike si ga lahko kupite. Izredno ugodno!

Drago Schwab v Ljubljani.

Iz Ljubljane.

Ij Vstajenje v stolnici se obhaaja jutri v soboto ob 4 popoldne. Ob 4 so slovesne velikonočne jutranjice, ob četrti na 5 pa procesija v sledečem redu: rdeče bandero, Vincencijeva stolna konferenca, moški. — Belo bandero Naše ljube Gospe, ženske s prižigalnimi svečami. — Vojaška godba, polovico vojakov. — Akademiki. Zastopstva uradov: mestni magistrat, trgovska zbornica, poštni uradniki, finančni uradniki, gimnazije, sodni uradniki, univerza. — Duhovščina z Najsvetejšim. — Veliki župan, divizionar, pokrajinska uprava, častniški zbor, polovico vojakov. — Po procesiji Te Deum in blagoslov. — Procesija se vrši le ob lepem vremenu. — Stanovanci Pred škofijo in na Mestnem trgu se prosijo, da razsvetle okna.

Ij Jugoslovanski šahovski trening-turnir v Ljubljani. Sinoči se je določil po prihodu zunanjih udeležencev nastopni spored povedanega šahovskega trening-turnirja. Počeni z današnjim dnem se vrše vsak dan do vključno velikonočnega ponedeljka javne trening-partije in sicer: mednarodnim šahovskim mojstrom Sarajevčanom profesorjem L. Astalošem in jug. saveznima šahovskima prvakoma E. Kramerjem (Maribor) in L. Furlanijem (Ljubljana) dopoldne in popoldne v kavarni Evropa, glavna točka trening-partije med šahovskim velemojstrom dr. M. Vidmarjem in prof. Astalošem pa dnevno v igralnici kavarne Emone. Prva trening-partija med zadnje imenovanimi prične danes ob 6. uri zvečer, druga in tretja partija na velikonočno soboto

oziroma nedeljo ravno tam ob treh popoldne. Vse prireditve so splošno dostopne in vabimo ljubitelje šaha k polnoštevilni udeležbi.

Ljubljanski šahovski klub.

Ij Za počeno potovanje maturantov VIII. B raz. I. drž. gimnazije v Ljubljani so med drugimi darovali: Golob & Co, tovarna kemičnih izdelkov, Viš Din 250; dr. Anton Bonaventura Jeglič, škof ljubljanski 200 dinarjev; Dolenc, Hudovernik, Javornik, lesna družba v Ljubljani Din 200; Topilnica Litijska Din 200; županstvo Viš Din 100; Jugoslov. knjigarna Din 100; Indus d. d. Ljubljana Din 100. Srčna hvala! Posnemajte! — Odbor.

Ij Obreda umivanja nog v ljub. stolnici na veliki četrtek 9. t. m. so se udeležili: Anton Skrajnar iz Ljubljane (85 let), Franc Balant iz Ljubljane (85 let), Janez Roje iz Prežganj (84 let), Matija Urevec iz Radovljice (84 let), Janez Arnez iz Predoselj (83 let), Andrej Sovinec iz Ljubljane (83 let), Ludovik Puh iz Ljubljane (83 let), Lovro Serbec iz Ljubljane (82 let), Franc Vrhovec iz Ljubljane (82 let), Franc Novak iz Senčurja pri Kranju (81 let), Matej Rotar iz Gorič (81 let), Jernej Sušnik iz Senčurja pri Kranju (76 let). Skupna starost starčkov 989 let.

Ij Bančni zavodi v soboto, dne 11. aprila ne poslujejo. — Društvo bančnih zavodov v Sloveniji.

Ij 14 dni dajem brezplačno 10 gramov parfuma ali 50 gramov francoske kolonjske vode onim, kateri kupijo tri kose toaletnega mila. Uran Parfumerija, Mestni trg 11. Stekle-nice prinesite s seboj.

Prosveta.

Fr. Stelč:

Iz stare Ljubljane.

Pod tem naslovom je priobčil K. Dobida v Kritiki zv. 2. uvaževanja vredno študijo, ki pa potrebuje v posameznostih vseeno pojasnitve tudi od druge strani. Mislim posebno točki o Virantovi hiši in magistratni hiši na Mestnem trgu št. 2.

V zadevi zadnje se je oglašil že v »Jutru« star Ljubljanc in poučeval kritika, da sedaj prezidavano pritličje itak ni bilo več prvotno, da je bilo že večkrat izpremenjeno in da se starejši ljudje pomnijo, kako je bil tam čisto navaden lesen trgovski portal. »Star Ljubljanc« se kaj rad oglašja enkrat v tem enkrat v onem časopisu, posebno kadar gre za spomeniška vprašanja in nastopi vselej kot bi bil neka avtoriteta preko vseh avtoritet. V interesu naše kulture pa bi bilo, da bi naši dnevniki takih notic sploh ne sprejemali ker če kaj, se ta in podobna vprašanja ne rešujejo in ne morejo ugodno rešiti po načelih a la star Ljubljanc, ampak edino brez ozira nanj po treznem premisleku in s sodelovanjem vseh, v umetniških vprašanjih poklicanih in interesiranih korporacij.

Argument starega Ljubljancana, iz katerega naivni čitatelj sklepa, da gre v resnici samo za kaprico kakage pretrganega umetnika ali konservatorja, je skrajno depasiran, ker meša kvaliteto uničenega z dejstvom, da je bilo to posledica večkratnih prezidav. V resnici pa gre samo za to ali je uničeni del estetski izpolnjeval svojo nalogo in ali jo bo novi najmanj vsaj toliko če ne že bolje. Nesporno je, da je uničeni del kljub svoji absolutni nepomembnosti, priprostosti in arhitektonski breznačajnosti razmeroma dobro izpolnjeval svojo ulogo, kakor je v bogatem arhitektonskem miljeju pogosto izpolnjujejo ravno taki, sami po sebi nepomembni elementi. Nobenega dvoma torej ni, da se je zgodila magistratni hiši in Mestnemu trgu velika krivica, če bo novo pokvarilo dosedanje ravnovesje. Teoretično pa je zame nesporno, da je sedanja rešitev ena izmed mnogih možnih, več ali manj dobrih rešitev problema, vse zavisi samo od njene izvedbe. V arhitekturi tudi glede adaptacij starih spomenikov ne obstajajo nobene neomajne norme, kakor si to predstavlja lajik, ampak je za vsak problem več dobrih rešitev, ki se pa ne dajo najti mehaničnim potom ampak edino potom umetniške špekulacije, za katero je edino poklican činitelj arhitekt. Edino v ti zavesti sem priporočil poskus s konkurenco, ker sem skušal rešiti, kar se rešiti da, kajti videl sem, da je klub dobri volji gerentskega sveta odločnost nekaterih drugih činiteljev tako trmo-glava, da bodo estetski popolnoma nemogoči in ljubljanskega dostojanstva nevredni načrt izvedli. Predstavljal sem si, da bodo arhitekti z veseljem priskočili s svojim svetom in svojimi idejami in pomagali k častni rešitvi problema. Ne malo sem bil razočaran, ko se je odzvala samo četvorica. K. Dobida pove tudi zakaj: nagrada, ki jo je magistrat razpisal, je bila premajhna in rok je bil prekratek. Vendar sem prepričan, da je bil odločujoč za abstinenco prvi moment. Pribiti pa moram ob tem dejstvo, da je šlo za zadevo javnega vsemeščanskega interesa, za reprezentativno stavbo mestnega zastopstva. In kakor je častnikarstvo prav razumelo svoje moralno dolžnost, da enodušno obsodi prvi načrt, prav tako bi bilo moralo umetništvo čutiti moralno dolžnost, da predloži svoje ideje brez ozira na nagrade. Pribijem samo dejstvo, da je v tem važnem slučaju, potem ko so druge umetniške korporacije in častnikarstvo nesebično, samo iz ljubezni do

zadeve, situacijo rešili do novega izhodišča, odpovedal tisti faktor, ki bi jo bil po svoji družabni funkciji sedaj moral prav tako nesebično vzeti v roke, namreč arhitekti. Ker g. Dobida uporablja njihov argument, sem pri-moran pribiti tudi to mnogo tehtnejše dejstvo.

Načrt, ki se sedaj izvaja, je mogoče sporen, a je teoretski nedvoumno eden izmed pravih in estetski in arhitektonski možnih, odpira se pa nov problem njegove končne izvedbe in združitve negove površine z že obstoječo. Odpira se nič več in nič manj kot vprašanje ali naj se vsa fasada na novo pobarva ali pa naj se ji samo novi del prilagodi, ker bi bilo resnično škoda stare patine za problematično novo barvo. Vstaja tudi vprašanje nekaterih potrebnih poprav na fasadi in v notranjstvi, posebno pa rešitev ostankov grafitov na dvorišču. Glede tega bi bilo želeli, da bi se mnenja čimprej izmenjala in se začrtala prava pot.

Facit je torej: Umetniške institucije in častnikarstvo so v tem slučaju storili in rešili, kar so mogli, oni stan pa, ki ga brani g. Dobida, z nekaterimi častnimi izjemami, ki so s svojim strokovnim svetom v pravi pojmovanju svoje socialne in moralne dolžnosti, kadar gre za kulturne vrednote, vedno postržljivi, se v danem položaju ni pravilno orientiral, ker je odrekel pomoč radi preizkuse nagrade.

Tudi slučaj z Virantovo hišo, sedaj sedežem direkcije pošt in telegrafa, potrebuje nepristranske osvetlitve. G. Dobida očita prizadetim, seve v prvi vrsti poštni direkciji, pomanjkanje razumevanja, ki je potrebno za tako delo. Izjaviti moram, da se je delo vršilo po iniciativi med tem že umrlega direktorja Debelaka od strani direkcije z vsemi možnimi opreznostmi, da bi se izvršilo dostojno, seve kolikor je to dovoljeval dovoljeni kredit. Edino eno veliko napako je delo imelo: da se je moralo izvršiti v najneugodnejšem letnem času, v pozni jeseni in se je le izredno ugodnemu vremenu zahvaliti, da se je sploh moglo izvršiti. Poraba državnih kreditov je namreč vezana na gotov rok in preko tega direkcija ni mogla.

Drugače pa se je delo izvršilo na podlagi najmerodajnejših umetniških mnenj in po zadostnem premisleku o tem, kaka barva naj se da fasadi. O enostavnem beljenju ni govora, ampak izvršilo se je premišljeno barvanje fasade, oken in žlebov z ozirom na najugodnejši utis bogate arhitektonike te hiše v polni svetlobi v zavesti, da bo z leti zopet prišla patina, ki je ni bilo mogoče ohraniti. Hiša je bila poprej trikrat barvana, barve so se vrstile od rudečastorumenene do umazanoolivne zadnje. Stanje zunanjsčine je bilo skrajno zapuščenost. Omet je v celih ploskvah odpadal, stukturni okraski so bili odbiti in večina kamenitih podokenskih polic je bila popolnoma preperela. Velik del teh stvari je bilo treba nadomestiti in novo barvanje je bilo popolnoma neizogibno. Za belo barvo smo se odločili po dolgem kalkuliranju in poskušanju deloma tudi z ozirom na sredstvo, ki so bila na razpolago, deloma pa v zavesti, da kot enostavna formula za kožljiv problem ni najslabša, da bo korektna izvršitev razmeroma lahka in da bodo po nji posebno jasne postale bogate arhitektonske forme; maskirani patini smo se s tem res odrekli, toda v zavesti, da bo ravno sedanja barva v nekaj letih dobila tem lepšo naravno patino. Ta je namreč zadeva časa. Drugo je vprašanje, ali naj se stari hišam sploh daje bela barva, ker dobijo tako preveč nov izgled, ali ne; mislili smo, da smemo preko tega pomisleka iz drugih razlogov, posebno pa z ozirom na okvir, v katerem se je delalo.

Da se je delo vršilo s polno spretnostjo,

dokazuje tudi restavrirano dragoceno stopnjo. Šče in pa že čisto otemnela Herleinova slikarija v kupoli nad njim, katere restavracija je zgledno uspešna. Pripominjam tudi, da, če bi se delo res ne bilo vršilo z zadostno opreznostjo od strani direkcije in z absolutnim upoštevanjem vseh nasvetov, smo lahko popolnoma prepričani, da bi bili doživeli tu drugo frančiškansko fasado. Nevarnosti je bilo dosti.

Zdi se mi pa, da je problem, pa tudi če hočete tragika Virantove hiše drugod, kakor v njeni sedanji barvi, namreč v miljeju, v katerem stoji. Vseled svoje desetletne patine poprej ni bila veliko opažena, sedaj pa je nenkrat jasen ves nesklad, ki ga predstavlja šentjakovski trg v sedanji obliki. Elementi, ki ga sestavljajo, se ne prenašajo, najmanjše v taki vzpostavitvi, kakršna je sedanja. Trg pravzaprav ni več trg, ampak prav vaška trta in ko bi s pametno regulacijo, glede katere pravijo, da je z energično operacijo še možna, dobil primerno lice in neko neobhodno organizacijo, bi bilo tudi vprašanje učinka Virantove hiše rešeno.

Pozdravljam kritiko vsakega dela, saj se človek pri vsi opreznosti pogosto zmoti in je vsako o v r š e n o delo, pri katerem smo udeleženi, za nas samo etapa, da bomo drugič bolj spretni in sigurnejši. Želim pa, da bi se vsa dela pri nas izvrševala vsaj s toliko opreznostjo in razumevanjem kakor se je to.

Narodno gledališče v Ljubljani.

† BORIS PUTJATA.

Predčerašnjim, 8. t. m., je umrl v ruski bolnišnici v Pančevu režiser in član Narodnega gledališča v Ljubljani, Boris Putjata, ki je od l. 1920. posvečal svoje bogate sposobnosti našemu odru. Dolgotrajna bolezen ga je mučila že več let, bil je že težko bolan, ko je še vedno nastopal, dokler ga ni pograbil smrt. Boris Putjata je prišel v Ljubljano z rusko družino Muratova, bil je angažiran kot režiser in igralec ter našel svoje polje zlasti v ruskih dramah in francoskih veseloligrah, nastopal je pa tudi v klasičnem in v domačem repertoarju. Režiral je na našem odru okoli 20 dram in igral veliko večje število vlog, spočetka v ruskem, pozneje v slovenskem jeziku, ki ga je dovolj dobro obvladal, ker ga je vkljub težki bolezni z vnueno študiral. Zadnje delo, ki ga je na našem odru režiral, je bila njegova lastna dramatičija Dostojevskega »Stričkove sanje«, v kateri je stvoril iz naslovne vloge izvrstno odrskega figuro. Zadnjo vlogo je igral v »Rosmersholmu«, ko je nastopil kot Brendel, zadnjič smo ga videli na našem odru 14. marca v vlogi Bonaventura (>Veronika Deseniška<).

Boris Putjata je bil v svoji domovini znan in cenjen umetnik. Ko je prišel po preobratu na slovenski oder, je z njemu lastno gibčnostjo in impulzivnostjo stopil v središče dela ter mnogo pripomogel k povzdigi našega odra, ki ga je bilo treba takorekoč nanovo graditi. Vplival je na svoje slovenske tovariše, budil je v njih entuzijazem, ki ga je bil sam poln ter ostavil kot igralec svetlo pot za sabo. Publikacija je zelo ljubila in cenila njegov talent. V zadnji seziji so se tu pa tam pojavljali znaki njegove bolezni, ki se po težki operaciji leta 1923. nikakor ni hotela zboljšati. A vkljub svojem težkemu položaju je ostal zvest svojem pravemu poklicu, požrtvovalno je vztrajal in šele na smrt izmučen je odšel v bolnišnico, odkoder se ne povrne več med nas. Bil je prava ruska duša, ki je našemu odru prinesla lepo slovansko doto, z obsežnostjo svojega notranjega repertoarja je obogatil naše gledališko življenje. Slovenska gledališka publika, oder, njegovi tovariši in ves slovenski narod, ki mu je Boris Putjata mogočno preplačal njegovo gostoljubje, mu ohrani večni spomin!

Cerkveni vestnik.

V župnijski cerkvi sv. Petra bo danes zvečer ob 7 pridiga, ob pol 8 petje. Na Veliko soboto ob pol 6 blagoslov ognja in drugo. Procesija ob pol 6 zvečer gre po škofiji ulici v Prisojno ulico na Jegličovo cesto in po Zaloški cesti nazaj v cerkev. — Blagoslov je stvin je v župnijski cerkvi ob 4 popoldne.

Vstajenje pri sv. Jožefu na vel. soboto ob pol 8. zvečer. Kongregacije pri sv. Jožefu so naprošene, da se udeležijo procesije. Sveče se bodo dobile pri cerkvenih vratih kakor lani.

Naznanila.

Frančiškanska prosveta se polnoštevilno udeleži velikonočne procesije pri č. frančiškanih. Člani prosvete naj se zbero na veliko soboto ob 6. uri zvečer pri glavnem stopnišču ob Miklošičevi cesti. Uvrste naj se za cerkvenimi ključarji in zastopniki, neposredno za sv. Rešnjim Telesom. — Predavanje 14. in 21. aprila odpade.

Zadruška sobo-črkoslikarjev, pleskarjev in ličarjev v Ljubljani naznanja, da se vrše redne vajeniške preizkušnje v drugi polovici meseca aprila. Nekolkovane prošnje s priloženimi izpričevali obrtno nadaljevalne šole je predložiti do 15. aprila t. l. pri združenemu načelniku Špeletuču, Rimska cesta 16. — Čas preizkušnje se določi in sporoči reflektantom pravočasno. — Odbor.

Prostovoljno gasilno društvo v Stanečicah pri št. Vidu nad Ljubljano priredi na belo nedeljo v ljudskem domu v št. Vidu igro »Miklova Zalac« v petih dejanjih. Začetek ob 7. zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor.

Gospodarstvo.

Dolgovi države SHS znašajo približno 32 milijard dinarjev!

Belgrajska »Politika« objavlja pregled naših državnih dolgov. Iz tega pregleda, ki pa ne podaja iz raznih razlogov definitivnih števil, posnemamo (računano je dolar 62 Din, funt 300 Din, fr. frank 3.20 Din, zl. krona 12.50 Din):

I. Zunanji dolгови. A. 1. Najstarejši posojilo: 2 odstotno loterijsko iz l. 1881. osnovna vsota 33 milijonov franc. frankov, odplačano 15.6 milijona fr. frankov, sedanjí znesek 17.4 milijona fr. frankov ali 55.7 milijona dinarjev. 2. Tobačne srečke 1888. prvotni iznos 10 milijonov frankov; odplačano 1.3 milijona fr. frankov, sedanjí znesek 8.67 milijona fr. frankov ali 27.7 milijona dinarjev. 3. 4 odstotno konv. posojilo 1895. prvotni znesek 355.3 milijona fr. frankov, odplačano 31.3 milijona fr. frankov, ostane torej 324 milijonov fr. frankov; sedanjí iznos je pravzaprav radi tega, ker se nahaja cel v rokah sovražnikov in se to odbije od vsote reparacij, 264.6 milijona fr. frankov ali 847.5 milijona dinarjev. 4. 5 odstotno monopolsko posojilo iz l. 1902. Osnovna vsota 60 milijonov fr. frankov, odplačano 13.5 milijona fr. frankov, ostane torej 46.5 milijona fr. frankov, torej 149 milijonov dinarjev. 5. 4 in pol odstotno posojilo za gradbo železnice in preoborožitev vojske 1906. prvotni znesek 95 milijonov fr. frankov; odplačano 18.8 milijona fr. frankov; ostane torej 76.2 milijona fr. frankov ali 243.5 milijona dinarjev. 6. 4,5 odstotno posojilo za gradbo železnice in dovršenje preoborožitve vojske 1909. v prvotnem znesku 150 milijonov fr. frankov, odplačano 19.2 milijona fr. frankov. Del emitiran v Franciji znaša 94.1 milijona fr. frankov (nemški delež 36.65 milijona fr. frankov odpade) ali 301 milijon dinarjev. 7. 5 odstotno posojilo za likvidiranje vojnih stroškov 1913. iznos 250 fr. frankov, odplačano 25.6 milijona fr. frankov, ostane torej 224.37 milijona fr. frankov ali 719 milijonov dinarjev. (To so dolгови predvojne Srbije.)

B. Dolгови Črnogore. Londonsko posojilo iz l. 1900. v iznosu 250.000 funtov, odplačano 10.200 funtov, ostane torej 239.800 funtov ali 72 milijonov dinarjev. Garantirano mednarodno posojilo 1913. 6 odstotkov v iznosu 8 milijonov fr. frankov, obresti niso plačane. Znaša dolg sedaj 11.3 milijona fr. frankov ali 36 milijonov dinarjev.

C. Posojilo za bosanske železnice in investicije v Bosni v znesku 60 milijonov zlatih kron, od česar odpade na našo državo v smislu mirovne pogodbe 19.2 milijona zlatih kron ali 240 milijonov dinarjev.

D. Po senžermenski pogodbi je naša država prevzela del dolgov bivše Avstro-ogrske in sicer v znesku 743.2 milijona pap. kron in 102.2 milijona zlatih kron ali 1466 milijonov dinarjev (vsota še ni definitivna).

E. Vojni dolгови. Ameriki 52 milijonov dolarjev in neplačanih obresti 9.6 milijonov dolarjev, skupno 3820 milijonov dinarjev (dolg ni konsolidiran); Angliji 16.5 milijona funtov ali 4960 milijonov dinarjev; Franciji 511.6 milijona fr. frankov ali 1635 milijonov dinarjev; za vojni material Franciji 1 milijardo fr. frankov in Angliji 10.2 milijona funtov, skupno torej 6270 milijonov dinarjev. Tudi to vprašanje še ni definitivno urejeno.

F. Povojni dolгови. Blairovo posojilo 15.25 milijona dolarjev ali 946 milijonov dinarjev; francosko posojilo (dosedaj 100 milijonov frankov) za vojni material t. j. 320 milijonov dinarjev.

1. Vsi zunanji dolгови bi po teh podatkih torej znašali: 76.8 milijona dolarjev, 27 milijonov funtov, 2.354.66 milijona fr. frankov, 121.4 milijona zl. kron in 743.2 milijona pap. kron; torej skupno okoli 22 milijard 100 milijonov dinarjev.

2. Notranji dolгови. 1. Narodni banki za kronske bankovce 1186.4 milijona dinarjev. 2. Posojilo pri Narodni banki 2966.4 milijona dinarjev. 3. 7 odstotno investicijsko posojilo iz l. 1921. 500 milijonov dinarjev. 4. Avtonomni dolгови 176.66 milijona kron (4 krone : 1 dinar) torej 44.2 milijona dinarjev. 5. 4 odstotno posojilo za likvidacijo agrarnih odnošajev v Bosni in Hercegovini 1921. 130 milijonov dinarjev in nazadnje 2 in pol odstotna državna renta za vojno škodo, katere je dosedaj emitirano približno 4 milijarde dinarjev. Skupni znesek notranjih dolgov bi bil 8.826.9 milijona dinarjev.

Ves dolg »zunanji in notranji« bi pa znašal 30.927 milijonov dinarjev. Prišteti bi bilo treba še vsečje dolgov, katerih vsota se ceni na 1 milijardo dinarjev. Skupno bi dosegli naši dolгови torej okroglo 32 milijard dinarjev.

Država šteje 12 milijonov prebivalcev. Na vsakega prebivalca bi odpadlo torej 2650 dinarjev državnega dolga.

»Na koncu pripominjamo, da tu ni vštet predjem 3 milijonov dolarjev, ki ga je dala Blairova grupa lani.)

g Zasejana površina z ozimino za 1924/25. Poljedelsko ministrstvo objavlja statistiko površine zasejane z ozimino v l. 1924/25. Po tej statistiki je bilo z ozimno pšenico zasejanih v celi državi leta 1923/24 1.714.171 ha, v letu 1924/25 pa 1.659.738 ha, z ozimnim ječmenom v letu 1923/24 222.124 ha, v letu 1924/25 pa 211.271 ha, z ozimno ržjo v l. 1923/24 165.163 ha, v letu 1924/25 pa samo 154.578 ha. Pri vseh omenjenih žitih je torej konstatirati zmanjšanje posejane površine. — Kar se tiče Slovenije so podatki sledeči: Ljubljanska oblast: ozimna pšenica 1923/24 25.474 ha, 1924/25 26.942 ha; ozimni ječmen 1923/24 8499 ha, 1924/25 8682 ha; ozimna rž 1923/24 7278 ha, 1924/25 7421 ha; mariborska oblast: ozimna pšenica 1923/24 35.982 ha, 1924/25 37.055 ha; ozimni ječmen 1923/24 7406 ha, 1924/25 8485 ha; ozimna rž 1923/24 23.942 ha, 1924/25 24.680 ha. Za celo Slovenijo bi bile številke sledeče: ozimna pšenica 1923/24 61.456 ha, 1924/25 63.997 ha; ozimna rž 1923/24 31.220 ha, 1924/25 32.101 ha; ozimni ječmen 1923/24 15.906 ha, 1924/24 17.167 ha. Iz teh podatkov je razvidno, da je posejana površina z ozimino v celi državi nazadovala od 1923/24 na 1924/25, nasprotno pa da je v Sloveniji narasla.

g Monopolski dohodki v mesecu januarju 1925. V mesecu januarju letos so znašali dohodki monopolne uprave 192.906.547 dinarjev (proračun 192.841.667 dinarjev). Od 1. aprila 1924 do 31. januarja 1925 je imela monopolna uprava dohodkov 2.015.548.197 dinarjev (proračun 1.928.416.667 dinarjev). V primerjanje navajamo dohodke v mesecu januarju 1924 v znesku 275.457.027 dinarjev, od 1. aprila 1923 do 31. januarja 1924 pa v znesku 1832.463.174 dinarjev.

g Dohodki od državne trošarine in taks v mesecu februarju 1925. Dohodki državne trošarine so znašali v mesecu februarju 1924 39.800.095 Din. v mesecu februarju letos pa 48.810.904 dinarjev (proračun za februar 1925 50.166.667 dinarjev). Od 1. aprila 1923. do 28. februarja 1924 je bilo vplačanih na trošarini 538.871.178 dinarjev, od 1. aprila 1924 do 28. februarja 1925 pa 628.171.746.74 dinarjev (pro-

račun za to zadnje dobo je bil 551.833.333 dinarjev). Državni dohodki od taks v mesecu februarju 1924 so bili 108.122.758 dinarjev, v mesecu februarju 1925 pa 103.416.247 dinarjev (proračun za februar 1925 80 milijonov dinarjev). Od 1. aprila 1923 do 28. februarja 1924 so dosegli državni dohodki od taks vsoto 856.379.233 dinarjev, kar je naraslo v dobi od 1. aprila 1924 do 28. februarja 1925 na 1086.356.094 dinarjev (proračun za to dobo je bil 880 milijonov dinarjev).

g Uradne notacije berlinske borze za jajca (za inozemska jajca) ekstra velika 13.25 pf, velika 11 pf, normalna 8—9.50 pf, mala 6.50—7 pf.

g Ameriško poljedelsko zastopstvo na Dunaju. Ameriško poljedelsko ministrstvo je ustanovilo na Dunaju informacijski urad o agrarnih razmerah v podonavskih državah. Institut se bo pečal z vprašanjem saditve tobaka in event. bombaža v teh državah in bo študiral posebno metode evropskega šumarškega gospodarstva. Nasprotno bo dajal poročila o ameriških agrarnih razmerah, poročila o stanju posevov, cenitve o žetvenih rezultatih.

Borze.

9. aprila 1925.

DENAR.

Zagreb. Berlin 14.75—14.85 (14.6950 do 14.8450), Italija (2.5340 do 2.5640) (2.52625 do 2.55626), London 295.3750—298.3750) 295—298), Newyork 61.40—62.40 (61.37—62.37), Pariz 3.19 do 3.21 (3.19—3.20), Praga 1.826250—1.85625 (1.8250—1.8550), Dunaj 8.64—8.84 (8.63—8.83), Curih 11.9350—12.0350 (11.9250—12.0250).

Curih. Belgrad 8.3750 (8.3750), Pešta 0.0072 (0.0072), Berlin 1.2320 (1.2330), Italija 21.25 (21.22), London 24.77 (24.7750), Newyork 517.60 (518.70), Pariz 26.65 (26.60), Praga 15.3375 (15.3375), Dunaj 72.90 (72.90), Bukarešt 2.4250 (2.45), Sofija 3.7750 (3.7750).

Dunaj. Devize: Belgrad 11.435, Kodanji 130.40, London 33.95, Milan 29.12, Newyork 709.35, Pariz 36.47, Varšava 136.15. Valute: dolarji 707.60, angleški funt 33.82, francoski frank 36.50, dinar 11.40, češkoslovaška krona 21.00.

Praga. Devize: Lira 138.75, Zagreb 54.50, Pariz 174.125, London 161.80, Newyork 33.80.

VREDNOSTNI PAPIRJI.

Ljubljana. 7 odst. investicijsko posojilo iz leta 1921. 60.50 (blago), 2 pol odst. državna renta za vojno škodo 159—161, Celjska posojilnica, Celje 210—210 zaklj. 210), Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 218 (denar), Merkantilna banka, Kočevje 110—126, Prva hrv. štedionica, Zagreb 830—840, Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana 190—200, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 120—135, Trbov. premogokopna družba, Ljubljana 400 do 409, Združene papirnice Vevče 100—110, Nihag, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb 51 (denar), Stavbna družba, Ljubljana 265—280. Prihodnji borzni sestanek se vrši dne 14. aprila t. l.

Zagreb. Hrv. esk. banka, Zagreb 105 do 106, Hrv. sveopć. kreditna banka, Zagreb 106 do 110, Hrv. slav. zem. hip. banka, Zagreb 58—59, Jugoslovenska banka, Zagreb 98—100, Prva hrv. štedionica, Zagreb 830—835, Slavonska banka, Zagreb 72, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 219—220, Dioničko društvo za ekspl. drva, Zagreb 42—43, Hrv. slav. d. d. za ind. šećera, Osijek 660, Gutmann 425—437.50, Slavonija 54—55, Trb. prem. družba, Ljubljana 400—410, 7 odst. drž. invest. pos. 62—63, Vojna odškodnina 158.50 do 159.50.

Dunaj. Alpine 387.000, Greinitz 139.000, Kranjska ind. družba 475.000, Trbov. družba 461.000, Hrv. eskomptna banka 118.000, Leykam 128.000, Jugoslovenska banka 111.00,

Hrv.-slav. dež. hip. banka 64.750, Mundus 840 tisoč, Slavonija 61.500.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Smrekovi ozir. jelovi hlodi, od 25 cm prem. napr., 4 m dolž., feo Ljubljana 250 (denar), Jelove deske, paralelne, monte, 12, 18, 24, 28 mm, media 30 cm, feo Postojna tranz. 660 (denar), Cerovi krliji, od 2 m dolž., od 25 cm prem. naprej, feo naklad. postaja, za 100 kg, 10 vag., 18—18 (zaklj. 18), Bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, cepanice, feo meja, 2 vag., 25—25 (zaklj. 25). — Žito in poljski pridelki: Pšenica Hard Winter 2, par. Ljubljana 480 (blago), Pšenica Rosafe, par. Ljubljana 475 (blago), Otrobi pšenični, drobni, juta vreče, par. Ljubljana 195 (blago), Koruza promptna, par. Ljubljana 212.50 (blago), Koruza promptna, mešana, par. Ljubljana 197.50 (blago), Krompir rdečkast, feo štaj. postaja 140 (blago), Krompir beli, feo štaj. postaja 125 (blago), Krompir rumeni, feo štaj. postaja 110 (blago), Bučne peške, neresetane, rinfusa, feo hrv. postaja 560 (blago), Fižol mandolon, feo Ljubljana 310 (denar). Prihodnji borzni sestanek se vrši dne 14. aprila t. l.

Turistika in sport.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani vjudno sporoča, da bode priredilo svojo prvo cestno dirko, na kateri bodo nastopili tudi invalidi dne 7. junija 1925 združena z veselico in tombolo na Dolenjski cesti.

Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani vabi svoje člane, da se udeležijo nedeljske in ponedeljske popoldanske dirke S. K. Primorje, kolesarske sekcije na dirkališču ob Dunajski cesti.

Občni zbor Savinjske podružnice SPD v Celju. V soboto 4. t. m. se je vršil v spodnjih prostorih Narodnega v Celju dobro obiskan 31. občni zbor Savinjske podružnice SPD. Občnemu zboru je prisostvoval g. R. Badjura, referent za tujski promet v oddelku ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani. Načelnik Savinjske podružnice g. Fr. Kocbek je ob triletni na 9 otvoril občni zbor ter po pozdravu podal obširno tajniško in blagajniško poročilo. Glavno podružnično delovanje je bilo osredotočeno na opremo in oskrbo plavinskih koč. Podružnica je lani s sodelovanjem žalskega odseka ter s pomočjo nekaterih domačinov in s podporo ministrstva za trgovino in industrijo po dvehletnem delu popravila in razširila cesto iz Solčave v Logarsko dolino. Tako je omogočen promet z vozovi in avtomobili do Piskernika. Podružnica je tudi izposlovala od poštne in brzojavnega ravnanstva v Ljubljani, da se je uvedla meseca junija 1924 poštna avtomobilna vožnja. Skupnih dohodkov je imela podružnica brez odsekov (celjskega, žalskega in moziškega) 117.639.40 Din, izdatkov pa 116.829.35 Din. O delovanju Celjskega odseka je izčrpno poročal g. Plahuta. Nato je podal sodni svetnik g. Tiller poročilo o novi koči v Logarski dolini. Na predlog g. Vrtovca, se imenuje nova kočica — v znak velikih zaslug, ki jih ima g. sodni svetnik Tiller za to kočico — »Tillerjeva kočica«. Šledile so slučajnosti, pri katerih se je ugotovilo, da je naziv Slap pod Rinko netočen. Zato se prekrsti ta naziv v ime Savinjski slap oz. Slap Savinje.

Poizvedovanja.

Kdo ve, kje bi se sedaj nahajala Marija Badua, katere zadnji naslov se je glasil: Johnstown, Pa. 404 Ohio Street, Severna Amerika. Pojasnil prosi Leop. Goršak, Zadovinec, p. Leskovec p. Krškem.

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Opekarna je bila pozabljena. Doma ni bilo nikogar, vendar je Daylight razjahal, stopal po zelenjadem vrtu, zobal rdeče jagode in zeleni grah, pregledoval stari skedenj iz opeke in zaveli plug in brano, delal in kadil cigarete pa opazoval burke številnih piščancev in kokelj. Steza, ki je vodila ob steni velikega čačona navzdol, ga je vabila, in odšel je po njej. Vodovodna cev je nad zemljo tekla vzporedno s stezo in je po njegovih mislih držala navzgor do potokove struge. Stena čačona je merila več sto metrov od vrha do tal in nedotaknjeno drevje je bilo tako krasno, da je bil prostor zavil v vedno senco. Ogle doval je balzamove smreke, ki so merile pet, šest čevljev v premeru, rdeče drevje pa je bilo še obsežnejše. Steza je držala naravnost do majhnega nasipa, kjer se je zbirala voda za vodovod, ki je napajal zelenjadni vrt. Tukaj so ob potoku rastle jelše in lovorevo drevje in stopal je skozi praproto, ki mu je segalo čez glavo. Vseposvoda pa je rastle žametasto mahovje, iz katerega so se dvigali Device Marije lasci in praproti z zlatim hrbtom.

Če se odšteje nasip, je bil ves kraj deviška divjina. Sekira še ni pela v teh gozdovih in drevje je ginevalo samo od starosti in pod silovitostjo zimskih viharjev. Ogromni štiri padlih dreves so ležali pokriti z mahom, počasi se razkrajajoč v prst, iz katere so pogrnili. Nekateri njih so ležali tako dolgo, da so bili že popolnoma strohnili, dasiravno je bilo še vedno mogoče videti rahle orise vrh plesni. Drugi so premočevali potok, in izpod čoka enega velikana je še vedno živele in propevalo kakega pol tucata mlajših dreves, ki jih je padee prevrzel in strl in ki so poginjali izpod njega; korenine so se lim kovale v po-

toku, poganjajoče veje pa so prestregale solnčno svetlobo skozi lino, ki se je naredila v gozdni strehi.

Vrtniši se do hiše je Daylight zajahal konja in odjedil naprej od ranč v bolj divje čačone in večje strmine na drugi strani. Njegovega prazniškega duha je mogla sedaj zadovoljiti samo še hoja na goro Sonoma. Tri ure pozneje je dospel na vrh vpehan in prepoten, z raztrgano obleko in opraskanimi rokami in obrazom, a iskrenih oči in z izrazom nenavadnega užitka. Občutil je nedovoljeno veselje šolarja, ki se je šel potepat. Velika igralna miza v San Franciscu se mu je videla silno daleč. Ampak v njegovem razpoloženju je bilo več kakor nedovoljeno veselje. Bilo mu je, kakor da bi se bil kopal v čistilni kopeli. Tod ni bilo prostora za umazanost, podlost in zlobo, ki so polnile umazano lužo mestnega življenja. Njegovi občutki so bili občutki očiščenja in povzdiga, ne da bi bil sploh podobno razmišljal o stvari. Da bi ga bil kdo vprašal, naj pove, kako se počuti, bi bil samo rekel, da se dobro zabava, kajti v svoji samozavesti se ni zavedel mogočnega čara narave, ki je preveval njegovo po mestu pokvarjeno telo in glavo, — mogočnega v tem, da je prihajal iz brezdanje preteklosti prebivalcev divjine, dočim je njega samega krila le prav tanka skorja obljudene civilizacije.

Vrh gore Sonoma ni bilo hiš in čisto sam pod azurnim kalifornskim nebom se je ustavil na južnem robu vrhunca. Pred seboj je videl odprto deželo pašnikov, prekinjeno po gozdnatih čačonah, ki se je zniževala proti zahodu in jugu od njegovega vznožja od nižje višine do nižje višine vse do ploščadi doline Petaluma, ravne kot biljardna miza. Na drugi strani proti zapadu se je dvigalo pogorje za pogorjem, doline polne privijačih se škrlatastih megla, in še dalje naprej nad zadnjim se škrilatastih pogorij je videl srebrni blesk Tihega morja. Obrnivši se je pregledoval zapad in sever od Sancta Rose do gore St. Helena, in dalje

proti vzhodu preko doline Sonoma do pogorja pokritega s trnjevim grmovjem, ki je zapiralo razgled v dolino Napa. Tukaj, nekoliko navzgor ob iztočni steni doline Sonoma, v vrsti s črto, ki je sekala malo selo Glen Ellen, je razložil na obronku nekega griča strmo klečevje. Izprva je mislil, da je to odlaga iz kakega rudarskega rova, ko pa se je spomnil, da todi ni bil v zlati deželi, se je otresel misli na te čeri in je nadalje pregledoval deželo proti jugovzhodu, kjer je nad vodami zaliva San Pablo mogel videti daljni dvojni vrh gore Džabolo. Proti jugu se je dvigala gora Tamalpais in — da, prav je videl — petdeset milj daleč, kjer so vetrovi s Pacifika vlekli po Zlatih vratih (sanfranciški zaliv), je tvoril dim mesta San Franciscu nizko ležeče meglice proti nebu.

»Že dolgo nisem videl toliko dežele hkratu,« je mislil na glas.

Upiralo se mu je, da bi odšel in šele čez dobro uro se je mogel odtrgati od razgleda in se vrniti navzdol. Vračal se je po drugi poti, samo za zabavo, in bilo je že pozno popoldne, ko je dospel do gozdnatega gričevja. Tukaj je na vrhu enega od gričev uzrl nekaj zelenega, ki se je ostro razlikovalo od vsega zelenja, kar ga je bil videl čez dan. Motrivši nekaj časa je spoznal, da so to zelenje tvorile tri ciprese, ki jih je samo človeška roka mogla tam zasaditi. Gnan po čisto deški radovednosti je sklenil, da si stvar pobliže ogleda. Grič pa je bil tako gosto obraščen in tako strm, da je moral razjahati in hoditi peš, tupatam po vseh štirih, da se je preril skozi še gostejše grmičevje. Prišelši iz gozda je nakrat stal pred cipresami. Obdajal jih je majhen štirivoglata starodaven plot; razločno je mogel videti, da so bili kolei z roko posekani in prišpičeni. Znotraj sta bili gomili dveh otroških grobov. Dve leseni deski, enako obsekani z roko, sta oznanjali zgodbo: Mali David, rojen 1855, umrl 1859, in Mala Lily, rojena 1853, umrla 1860.

Pridobivajte novih naročnikov!

Originalne (prave) potrebščine fixat in preservat za Opalograph dobite edino le pri **L. Baraga**, Selenburgova ul. 6/I. **Telefon št. 950.**

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znaniko!

Pekovski VAJENEC
se sprejme — tudi z vso
oskrbo. Ponudbe na upravo
»Slovenca« pod številko 2356.

Dobra kuharica

ki bi imela tudi veselje do
lažjega vrtnega dela — se
sprejme k manjši osebni v
Ljubljani. S pospravljanjem
sob in drugimi hišnimi deli
ne bi imela posla. Služba se
lahko nastopi tekom enega
meseca. Pojasnila pri upravi
»Slovenca« pod številko 2388.

Na STANOVANJE in hrano
se sprejmeta 2 gospoda ali
zakonski par brez otrok. —
Ambrožev trg 1 — gostilna.

Učenko

sprejme trgovina z živili. —
Ponudbe pod: »Kričanska«
številka 2395 na upravo lista.

Mlinar priden in pošten,
za navadni vodni
mlin, išče službo. Nastopi
tako ali pozneje. — Ponudbe
na upravo »Slovenca« pod
»Mlinar« 2394

Pozor, čebelarji!

A.-Z. PANJE, nove, ne-
rabljene, na 10 satnic, 12
komadov, proda **F. FLOR-**
JANČIČ, Dravljica p. št. Vidu
nad Ljubljano. 2370

HIŠO najbližje največji
tovarni v Južo-
slaviji, pripravno za vsako
obrt, trgovino ali gostilno,
prodam. — Naslov se izve
v upravi lista pod št. 2369.

Poravnajte naročnino!

Šamotno opeko

za notranjo zidavo, apneni-
co, ima več kosov po nizki
ceni naprodaj **Franc Lipah**,
Dobrunje 67, Sp. Hrušica.

Tvrška, katere bi sprejela
AGILNEGA POTNIKA
(začetnika), ki se ne boji
tudi najpodrobnejše razpro-
daje in ima veselje potovati,
naj pošlje ponudbo upravi-
stvu lista pod šifro: »Pošten,
vesten, z jamstvom« 2367.

Naprodaj je HIŠA

z vrtno, ima 5 stanovanj,
vpeljana trgovina in vinska
klet. Ob glavni cesti, pred
solo. — Novi Vodmat št. 9,
Meste pri Ljubljani. Stano-
vanje takoj prosto. — Cena
190.000 dinarjev. 2362

Tvrška F. in I. GORIČAR

LJUBLJANA :: Sv. Petra cesta številka 29

nudi po jako nizkih cenah sledeče predmete:

SRAJCE za gospode, najfin, sijon, piké prsa, 95—100 D
SRAJCE mod., z 2 ovratnikoma, fini č. cefir 100—110 D
SRAJCE športne, panama, bele in drap . . . 95 Din
SRAJCE pisane, s pršitimi ovratnikom . . . 55—70 D
Dalje: spodnje hlače iz molino, platna in gradna, kakor
tudi razno damsko perilo, žepne robce, kravate, nogav-
ice ter razne druge potrebščine in modne predmete.
Lastni izdelek! Prvovrstno izdelano!

Alfa posnemalnik

in **VRČE** za mleko pro-
da **Mlekarna KRISTOF**, Sv.
Petra cesta številka 60 - Ljub-
ljana. 2396

Šamot - oneko

in **ŠAMOT-MOKO** (češko)
priporoča **F. HOČEVAR** —
Ljubljana, Dunajska c. 36.

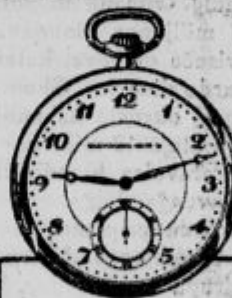
Od ministrstva za trgovino
in obrt koncesionirana

KROJNA ŠOLA

Židovska ulica 5. — S 14.
aprilom se prične nov spec.
damski tečaj za kostume in
plašče, lahke letne obleke
in bluze. Znižana cena te-
čaja. — Ugodni plačilni po-
goji. Izdelovanje vseh vrst
krojov za dame in gospode.

MODRA GALICA
Sveplo, rafija in vsa umetna gnojila
ZORA Ljubljana
Kraljeva Petra trg 2

Auto prve ital. znamke,
6 sedežev, elektri-
ka, močan, zanesljiv voz,
skoro nova gum. garnitura,
še nikdar v popravilu, v
izvrstnem stanju, naprodaj.
Ponudbe pod »S. P. A. 32«
št. 2308 na upravo lista.

INTERNATIONAL WATCH CO

**CHRONOMÈTRES ET
MONTRES DE PRÉCISION**
RENOMMÉS PAR LEUR
HAUTE PRÉCISION
BIENFAITURE
ÉLÉGANCE

Schaffhausen —
svetovna znamka

Dobi se pri
F. Cuden, Ljubljana
Prešernova 1
Selenburgova 7

Kdor da več

za priporočilo svoje tvrške ali podjetja v kakem
časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom,
ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je
temu ponajveč vzrok napačno izbran način re-
klame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak
trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj ku-
puje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega
dnevnikarja in zahteva podrobnih pojasnil in stro-
ške in se obvaruje česče večje škode.

SREBRNE KRONE

kupujem. Ponudbe na upra-
vo lista pod: »Krone« 2316.

Decimalne TEHTNICE
različne velikosti, ima po
nizki ceni naprodaj
FRANC LIPAH, Dobrunje
št. 67, Sp. Hrušica. 2320

Ako si še niste nabavili

VRTNIC

iz svetovnoznane drevnice
»Teschendorff«, storite to
čimprej, dokler še traja za-
loga pri **Ivan BREČELNIK**,
Ljubljana, Velika čolnarska
ulica številka 21. 2143

OGLEJTE SI

velikonočno založo čevljev tvrške Trebar

LJUBLJANA :: Sv. Petra cesta številka 6.
PROTI JAMSTVU TUDI NA OBROKE!

Daimler - auto

na 6 sedežev, 35 HP, malo rabljen, generaino obnov-
ljen, v brezpričnem stanju, naprodaj za primerno
ceno. — Ponudbe na upravo lista pod številko 2385.

? KJE SE NAJBOLJE KUPI, JE ?
ZE BREZ DVOMA ZNANO ?

„Pri nizki ceni“

Ign. Žargi, Ljubljana
Sv. Petra cesta 3.

Nudi cenj. odjemalcem veliko izbero po-
trebščin za krojače in šivilje, vseh prvo-
vrstnih svil, flora in vsake vrste damskih,
moških in otroških nogavic, junperjev ter
raznega perila, svilen in pletene samo-
veznice itd. itd.

Ivana Herrmann

vdova po rudniškem blag. kontrolorju

v četrtek, dne 9. aprila ob 11. uri dopoldne, po dolgi in mučni bolezni,
previdena s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v soboto, dne 11. aprila ob dveh
popoldne iz hiše žalosti, Pod trančo št. 2, na pokopališče pri Sv. Križu.

Sv. masa zadušnica se bo darovala v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

Ljubljana, dne 9. aprila 1925.

Mestni pogr. zav. v Ljubljani.

Globoko žalujoči ostali.

Režiser in član Narodnega gledališča v Ljubljani

Boris Vladimirovič Putjata

je dne 8. aprila t. l. v ruski bolnici v Pančevem preminul.

Velikemu rusкому umetniku, blagemu človeku, ki je našel pri
nas svojo drugo domovino in posvetil vse bogate sile svoje globoko
umetniške duše napredku slovenske drame, bodi ohranjen hvaležen
in svetel spomin!

Uprava Narodnega gledališča
v Ljubljani.

Mestni odbor Udruženja gledaliških igralcev v Ljubljani
naznanja tužno vest, da je naš član, gospod

Boris Putjata

v sredo, dne 8. t. m. ob 3 popoldne preminul v Ruski bol-
nici v Pančevu.

Vječna mu pamjat.

Hišnim posestnikom, šolam, župniščem in dr. uradom.

Keramična zadruga

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4

preje podružnica »Keramika«, tovarna peči in štedilnikov, Novomesto,
ima veliko izbiri

šamotnih lončenih peči, štedilnikov. Bole emajl
ploče za obložitev sten, kopalnic, mlekarn, mesnic itd.

Moderne oblike.

Postavlja z lastnimi člani, zato solidno in poceni.

Večletna garancija!

Šamotno opeko.

Zeli Vesele velikonočne praznike!

Najprikladnejše velikonočno darilo

prijateljem, srednješolski mladini in ostali rodbini je

naročilo na „Narodno Enciklopedijo“

(Leksikon, srbsko - hrvatsko - slovenski)

na največje dosedanje delo naše književnosti

Opisuje vse delovanje in življenje Srbov, Hrvatov in Slovencev historično, kulturno, po-
litično, ekonomsko itd.

130 naših najboljših strokovnjakov na učnem polju, vseučiliški profesorji, so sodelovali
pri tem delu.

PRVI ZVEZEK »Narodne Enciklopedije« je že izšel, ter se prične razpečavati počenši
s 15. aprilom 1925. — Vsak nadaljnji mesec izide odslej redno po 1 zvezek (okoli
120 strani). Skupno število mesečnih zvezkov bo iznašalo okoli 21, sedem mesečnih
zvezkov tvori eno knjigo, tako, da bodo skupno 3 knjige, za katere prejmejo naročniki
proti malemu doplačilu tudi originalne platnice v platnu, prevlečene s kožo.
»Narodna Enciklopedija« izide v dveh posebnih izdajah, ena v latinici, druga v cirilici,
kar je treba pri naročilu navesti.

Cena za naročnike je mesečno za zvezek Din 40.— brez poštnine, plačljivo za nazaj,
t. j. v Zagrebu ob dostavi, a v ostalih mestih po povzetju. Poština se plača
posebej. — Prospekte pošljemo brezplačno! — Naročila naj se pošljejo na naslov:

F. Milašinović, zastopnik „Narodne Enciklopedije“

Zagreb, Matkova ul. 26. II.

Kdor se naroči, naj izreže ta-le odrezek, in pošlje v zaprti kuverti:

..... dne 1925.

Naročim (o) se na kompl. izdajo 20 zvezkov »Narodne Enciklopedije« in se obvezujem (o)
iste sprejemati skozi ves čas izhajanja v zvezkih po povzetju za ceno Din 40.— za zvezek brez poštnine.

Čitljiv podpis (naslov, zadnja pošta):

F. MILAŠINOVIĆ

zastopnik »Narodne Enciklopedije«

ZAGREB, Matkova ulica 26/II.

Prosimo točno navesti, ako želite izdaje v cirilici ali v latinici.

Singerjevi šivalni stroji

so znani po celem svetu kot najboljši. — Podružnice:

Ljubljana, Selenburgova 3, Novomesto, Kranj, Kočevje